

TRUMPA DARBO ANOTACIJA

Slaugos magistro baigiamasis darbas „Slaugytojų lūkesčių ir poreikių analizė psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimosi kursuose“ yra mokslo tiriamojo ir taikomojo praktinio pobūdžio. Darbas atliktas Vilniuje Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centre (SDTS), Rugių g.1. Respondentai apklausti SDTS centro psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos ir tobulinimosi mokymo bazėse: VšĮ Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje (Parko g.15) ir VšĮ Vilniaus miesto psichikos sveikatos centre (Vasaros g. 5). Darbas yra 47 (be priedų) puslapių apimties. Buvo apklausta 125 respondentai: 49 (100%) slaugytojos, kurios įgijo psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją 2006 ir 76 (97,5%) psichikos sveikatos slaugytojai, kurie tobulinosi ir kėlė savo psichikos sveikatos kvalifikaciją per laikotarpį nuo 2006 m. balandžio mėnesio iki 2007 m. kovo mėnesio kursuose, kurių trukmė ne trumpesnė kaip 3 dienos.

Darbo vadovė: *medicinos mokslo daktarė, Vilniaus Universiteto Psichiatrijos klinikos docentė Sigita Lesinskienė.* Doc. Sigita Lesinskienė yra VU MF Vaikų psichiatrijos ir psichoterapijos būrelio mokslinė kuratorė ir daugelių studentų mokslinių darbų vadovė, domisi slaugytojų vaidmens galimybėmis bei slaugos aspektais vaikų ir paauglių psichiatrijoje, kompleksinės pagalbos galimybėmis.

Darbo recenzentai:

Magistro baigiamojo darbo gynimo komitetas:

Komisijos pirmininkė: *prof. D.Kalibaitienė*

Nariai:

prof., habil..dr. Julius Kalibatas

prof., habil..dr. Vladas Vaičekonis

doc., dr. Violeta Ožeraitienė

dr. Edita Kazėnaitė

vyr.m.d., dr. Ina Glemžienė

vyr.m.d., dr. Zosė Kalpokaitė

socialinis partneris: slaugos magistrė Erika Davydenko, (asm.kodas: 46902140413), Vilniaus universiteto „Santariškių klinikos“ Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos centras, Kardiologinės reabilitacijos skyrius, vyriausioji slaugytoja-slaugos administratorė.

Slaugos magistrų baigiamųjų darbų gynimas numatytas 2007 m. birželio 07 d. (ketvirtadienį) 10.00 val. Vilniaus miesto universitetinės ligoninės Didžiojoje salėje (Antakalnio g. 57).

PADĖKOS

Nuoširdžiai dėkojome Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centro mokymo ir programų skyriaus direktorei Loretai Gudelienei-Gudelevičienei, Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės direktoriaus pavaduotojai slaugai Irenai Jurelienei ir Vilniaus miesto psichikos sveikatos centro direktoriaus pavaduotojai slaugai Vidai Poškuvienei už pagalbą ir paramą, draugišką bendradarbiavimą ir visapusiškai sudarytas sąlygas ir galimybes atlikti slaugos magistro baigiamojo darbo tyrimą.

*Su pagarba,
med.dr.doc. Sigita Lesinskiene,
slaugos magistrantūros studentė Natalija Jegorova.*

Nuoširdžiai noriu padėkoti savo darbo vadovei doc. Sigitai Lesinskienei už moralinį palaikymą ir padrąsinimą, atsakingą ir rūpestingą vadovavimą, savalaikes ir labai naudingas pastabas, šiltą ir žmogišką supratimą, didelį norą dalintis savo patirtimi ir skatinimą tobulėti ir bręsti kaip asmenybei ir specialistui.

*Su pagarba,
Natalija Jegorova.*

SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA

Vilniaus Universitetas, Medicinos fakultetas, Reabilitacijos, sporto medicinos ir slaugos institutas

Slaugos magistro baigiamasis darbas

Darbo pavadinimas: „Lūkesčių ir poreikių analizė psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos ir tobulinimosi kursuose“

Darbo autorė: Natalija Jegorova

Darbo vadovė: med.dr.doc. Sigita Lesinskienė

Psichiatrija yra viena specifiskiausių medicinos mokslų sričių, kuri reikalauja ypatingo medicinos personalo paruošimo, norint užtikrinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę. Slaugytojo vaidmuo dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais labai didelis ir svarbus, tam reikia specifinių teorinių žinių ir ypatingų praktinių įgūdžių.

Tyrimo objektas ir metodologija:

Tyrimo objektu buvo pasirinkti visi slaugytojai, kurie įgijo psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją 2006 metais ir psichikos sveikatos slaugytojai, kurie tobulinosi ir kėlė savo psichikos sveikatos kvalifikaciją Vilniuje Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centre per laikotarpį nuo 2006 m. balandžio mėnesio iki 2007 m. kovo mėnesio. Viso apklausta buvo 125 respondentai: 49 (100%) psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos mokymo kursų dalyviai ir 76 (97,5%) tobulinimosi kursų slaugytojai.

Tyrimui atlikti buvo gautas SDTS centro administracijos leidimas. Slaugytojams apklausti buvo taikytos tyrėjų sudarytos 4 anoniminės anketos (2 kvalifikacijos mokymo kursų slaugytojams ir 2 tobulinimosi kursų slaugytojams). Pirmą anketą (motyvacijai, lūkesčiams ir poreikiams nustatyti) dalyviai pildė kursų pradžioje. Antrą anketą (nuomonei ir pasiūlymams sužinoti) dalyviai pildė kursų pabaigoje. Anketose buvo naudojami uždaro ir atviro tipo klausimai, kai kuriems klausimams buvo pritaikyta 10 balų vertinimo skalė.

Darbo tikslas: išanalizuoti slaugytojų lūkesčius ir poreikius psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimosi kursuose.

Darbo išvados:

1. Slaugytojų motyvaciją pasirenkant psichikos sveikatos specializaciją įtakojo įdomi darbo specifika arba galimybė įsidarbinti;
2. Psichikos sveikatos slaugytojų motyvaciją pasirenkant tobulinimosi kursus buvo kursų temų įdomumas ir aktualumas praktiniame darbe;

3. Slaugytojų lūkesčiai ir poreikiai tobulinimosi ir kvalifikacijos kursų grupėse skyrėsi: kvalifikacijos kursų dalyviams svarbu buvo įgyti teorinių žinių, praktinių įgūdžių ir psichikos sveikatos kvalifikacijos pažymėjimą, tobulinimosi kursų slaugytojoms svarbiausiai buvo praktiniai patarimai ir įgūdžių formavimas;

4. Tobulinimosi ir kvalifikacijos kursų metu buvo dėstoma pakankamai teorinių žinių, o praktinių įgūdžių mokymas galėjo būti daugiau orientuotis į kylančius aktualius klausimus ir aspektus psichikos sveikatos slaugytojų darbe (remiantis respondentų atsakymais: bendravimo įgūdžiai su pacientais, būdai ir galimybės užtikrinti paciento ir savo saugumą, praktiniai patarimai kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose, teisiniai ir juridiniai aspektai dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais);

5. Kvalifikacijos ir tobulinimosi kursai atitiko daugumos slaugytojų lūkesčius ir poreikius. Didžioji dalis respondentų rekomenduoju kursus savo kolegoms.

SUMMARY

Author: Jegorova N.

Title: The Analysis of Wishes and Concerns of the Nursing Staff Regarding the Courses of obtaining and Raising Psychological Health Nursing Qualification

Final master's Paper of Nursing

Work supervisor: med.dr. doc. Lesinskienė S.

Vilnius University, Faculty of Medicine,

The Institute of Rehabilitation, Sports medicine and Nursing

Antakalnio 57, Vilnius, Lithuania, 2007

Psychiatry is one of the most specific fields of the medical science that requires special training of the medical staff in order to assure quality of health care services rendered. The part of nurses is very considerable and important one in the work with patients having mental disorders; therefore they need some particular theoretical knowledge and special practical skills.

The object of the study and methodology:

All nurses who got the qualification of mental health nurses in 2006 and mental health nurses who were undergoing the development and improvement of their qualifications in the fields of mental health at Vilnius Nursing Staff Development and Specialisation Centre since April 2006 to March 2007 were selected as a subject of the study. The poll of 125 respondents was made: 49 (100%) of attendants of qualification training courses for mental health nurses and 76 (97,5%) nurses from improvement courses.

The permit of Nursing Staff Development and Specialisation Centre management was obtained for execution of the study. 4 anonymous questionnaires made by investigators (2 for qualification training course nurses and 2 for improvement course nurses) were used for the poll. The first questionnaire (to establish motivation, expectations and needs) was filled in by participants at the beginning of the course. The second one (to get out the opinion and offers) was filled in by the participants at the end of the course. Closed and open types of questions were used in the questionnaires; 10 points estimation scale was used for some questions.

The aim of the paper: to analyse the expectations and needs of nurses during the qualification and development courses for mental health nurses.

Conclusions of the paper:

1. Motivations of nurses for selection of mental health specialisation were influenced by an interesting work specifics and possibility for getting employed.

2. Motivation of mental health nurses for election of improvement courses was interest in the course subjects and actuality for the practical work.
3. Expectations and needs of nurses were different in improvement and qualification courses: obtaining of theoretical knowledge, practical skills and mental health qualification certificate was important for qualification course students, formation of practical skills and practical recommendations were important for nurses from the improvement course.
4. Enough theoretical knowledge was lectured during improvement and qualification courses, training of practical skills could be more oriented towards rising actual questions and aspects of the work of nurses (pursuant to respondents' replies: communication skills with patients, ways and possibilities to assure safety of patients and themselves, practical recommendations for behaviour with patients in diverse situations, legal aspects of work with patients).
5. Qualification and improvement courses met expectations and needs of most of nurses. The major part of respondents would recommend courses to their colleagues.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 Paveikslas. Kvalifikacijos kursų slaugytojų amžiaus grupės	23
2 Paveikslas. Tobulinimosi kursų slaugytojų amžiaus grupės	23
3 Paveikslas. Slaugytojų išsilavinimas	24
6 Paveikslas. Slaugytojų nuomonė apie įgytų žinių vertinimą kursų pabaigoje	28
7 Paveikslas. Kaip dažnai psichikos sveikatos slaugytojos lanko tobulinimosi kursus	29
8 Paveikslas. Kokie sunkumai kilo arba galėtų kilti slaugytojoms dirbant su psichikos sutrikimus turinčiais pacientais	29
9 Paveikslas. Kas lengviausia slaugytojų manymu dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais	30
10 Paveikslas. Kas slaugytojoms labiausiai nepatinka arba gali nepatikti Jų darbe.....	31
11 Paveikslas. Kas slaugytojoms labiausiai patinka arba gali patikti Jų darbe	31
12 Paveikslas. Kursų metų pateiktų teorinių žinių slaugytojų vertinimas balais	32
14 Paveikslas. Kiek slaugytojos gavo žinių apie darbo specifiką su šeima, vaikais ir paaugliais kvalifikacijos kursų metu	34
15 Paveikslas. Ar bandys slaugytojos pritaikyti naujas žinias ir įgūdžius darbe	35
16 Paveikslas. Slaugytojų nuomonė apie kursų naudą.....	36
17 Paveikslas. Ar slaugytojos rekomenduos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus savo kolegoms.....	37
18 Paveikslas. Slaugytojų pasiūlymai tobulinant psichikos sveikatos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus	37

LENTELIŲ SĄRAŠAS

Lentelė 1. Informacija, kurios tikėjosi sužinoti slaugytojos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų pradžioje	27
Lentelė 2. Slaugytojoms labiausiai naudingi mokymo ir medžiagos pateikimo būdai, įgyjant teorines žinias	34
Lentelė 3. Slaugytojoms labiausiai naudingi mokymo ir medžiagos pateikimo būdai, įgyjant praktinius įgūdžius.....	35

TURINYS

TRUMPA DARBO ANOTACIJA	2
SANTRAUKA LIETUVIŲ KALBA	4
SUMMARY	6
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	8
LENTELIŲ SĄRAŠAS	8
TURINYS	9
1. ĮVADAS	10
2. LITERATŪROS APŽVALGA	13
2.1 Slaugytojų mokymas ir profesinės kvalifikacijos tobulinimas.....	13
2.2 Slaugos personalo parengimo ir kvalifikacijos kėlimo svarba	13
2.3 Slaugos personalo parengimo ir kvalifikacijos kėlimo Lietuvoje ekonominiai aspektai	14
2.4 Psichikos sveikatos slaugytojų parengimas ir kvalifikacijos kėlimas	15
2.5 Studijų ir mokymo programų vertinimo būtinumas ir svarba	17
3. TYRIMO OBJEKTAS IR METODIKA	20
4. TYRIMO REZULTATAI	23
4.1 Kursų pradžioje pildytų anketų tyrimo rezultatai	23
4.2 Kursų pabaigoje pildytų anketų tyrimo rezultatai	32
5. TYRIMO REZULTATŲ APTARIMAS.....	39
6. IŠVADOS	44
7. PRAKTINIAI PASIŪLYMAI.....	45
8. LITERATŪRA	46
9. MOKSLINĖS PUBLIKACIJOS IR PRANEŠIMAI.....	49
10. PRIEDAI	51
10.1 KVALIFIKACIJOS KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pradžioje)	51
10.2 KVALIFIKACIJOS KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pabaigoje)	56
10.3 TOBULINIMOSI KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pradžioje)...	65
10.4 TOBULINIMOSI KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pabaigoje) ..	71

1. ĮVADAS

Psichikos sveikatos priežiūra – specializuota sveikatos priežiūra, vykdoma pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus standartus. Šios priežiūros tikslas – teikti psichiatrijos pagalbą (diagnozuoti, gydyti sutrikusias žmogaus psichikos funkcijas, laiku perspėti psichikos ligų paūmėjimus), padėti žmogui grįžti į kasdieninį gyvenimą ir prisitaikyti prie visuomenės [1].

Psichikos sutrikimai yra viena didžiausia visuomenės sveikatos problemų. Remiantis Valstybinio psichikos sveikatos centro duomenimis apie psichikos sutrikimų sergamumą ir ligotumą 100 000 gyventojų, buvo apskaičiuota, kad Lietuvoje 2006 m. psichikos ligomis sirgo 93 546 žmonių (Lietuvos 2006 metais buvo užregistruota 3 403 284 gyventojų) [2].

Pastaruoju metu kvalifikuotų sveikatos specialistų rengimas yra vienas esminių bei aktualiausių klausimų ne tik švietimo sistemoje, bet ir visuomenėje. Žmonės vis dažniau akcentuoja tai, kad jiems svarbu gauti ne tik įvairias medicinines paslaugas, bet ir tai, kad tos paslaugos būtų prieinamos, saugios ir kiek įmanoma kokybiškos. Norint užtikrinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, svarbu, kad medicinos paslaugas pacientams teiktų atitinkamą profesinę kvalifikaciją įgiję, teorines žinias ir praktinius įgūdžius nuolat tobulinantys sveikatos priežiūros specialistai [3].

Psichikos sveikatos slaugytojų darbo specifika. Psichiatrija yra viena specifinių medicinos mokslo sričių, kuri reikalauja ypatingo medicinos personalo paruošimo. Šiandien profesionalus slaugymas siejamas su pažangia slaugos praktika: savarankišku darbo planavimu, tikslų nustatymu bei įgyvendinimu, pacientų mokymu bei sveikatos ugdymu. Slaugytojo reikšmė ir vaidmuo, dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais labai svarbi. *Psichikos sveikatos slaugytojas* – bendrosios praktikos slaugytojas, išklauses psichikos sveikatos slaugos specializacijos programą. Teisę verstis psichikos sveikatos slaugytojo praktika suteikia galiojanti specialiosios praktikos licencija [4]. Psichikos sveikatos slaugytojas yra būtent tas žmogus, kuris daugiausiai laiko praleidžia su pacientu jam būnant stacionare ir kuriam atitenka nemažas vaidmuo šių pacientų slaugymo, gydymo bei sveikimo procesuose, ypač tuo atveju, kai pacientas slaugytoju pasitiki daugiau nei gydytoju. Pradžioje susiklostę šilti paciento santykiai su medicinos personalu gali lemti tolesnio gydymo sėkmę. Psichikos sveikatos sutrikimus turintys pacientai labai specifiškai dėl savo klinikos, psichopatologijos, emocinės, mąstymo, suvokimo būsenos ir bendravimo ypatumų. Dėl to psichikos sveikatos slaugytojas turi išsamiai žinoti ir suprasti psichinių ligų klinikos, būsenos ir gydymo ypatumus, turėti gerą orientaciją ir tinkamai reaguoti įvairiose situacijose, laiku išklausti ir pastebėti, stengtis pelnyti paciento ir jo artimųjų pasitikėjimą, turėti gerus bendravimo įgūdžius.

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą stengiamasi, kad slaugos ir kitų sveikatos priežiūros specialistų žinios ir praktiniai gebėjimai atitiktų Europos Sąjungos reikalavimus. Vienos iš programų, numatytų sveikatos apsaugos ministerijos 2003 m. strateginiame plane, tikslas buvo užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, saugą ir kokybę. Šiam tikslui pasiekti buvo išskelti keli uždaviniai, kuriuose buvo numatyta vykdyti nuolatinį slaugos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimą, naujos kvalifikacijos įgijimą, užtikrinant mokymosi kokybės kontrolę bei tiriant slaugos specialistų mokymosi poreikį [5].

Lietuvoje slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras (SDTS) yra vienintelė švietimo įstaiga, kuri turi teises Lietuvos Respublikos teritorijoje vykdyti diplominių asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų slaugos specialistų ir kito personalo kvalifikacijos tobulinimą, naujos kvalifikacijos suteikimą.

Siekiant užtikrinti kvalifikuotų sveikatos specialistų paruošimą, vienas iš prioritetinių uždavinių yra studijų ir mokymo kokybės užtikrinimas, kurių viena reikšmingų sudedamųjų dalių – studijų ir mokymo programų vertinimas [6]. Mokymo ir studijų programų vertinimai atliekami daugelyje šalių, ypač Europos Sąjungoje ir JAV. Vertinimo rezultatai išryškina mokymo programų stipriąsias puses, atskleidžia įvairaus pobūdžio trūkumus bei suartina dėstytojo ir ruošiamo specialisto lūkesčius. Vertinant išvardintus aspektus labai svarbus yra grįžtamasis ryšys, turi būti atsižvelgiama į ruošiamų specialistų nuomonę, nes būtent ji atspindi realią situaciją.

SDTS siekdamas išsiaiškinti slaugytojų nuomonę apie SDTS centre organizuojamų kursų kokybės tobulinimo poreikį ir kryptis, reguliariai atlieka slaugytojų apklausas. Respondentų nuomonės kitimo tendencijos suteikia naudingos informacijos ir padeda numatyti SDTS centro veiklos gaires, inicijuoti programų, mokymo organizavimo ir kitus pokyčius, laiku atlikti atitinkamas korekcijas gerinant teikiamų paslaugų kokybę ir tenkinant slaugytojų ir kitų specialistų poreikius [7].

Psichikos sveikatos slaugos personalo paruošimas ir personalo nuolatinis kvalifikacijos kėlimas labai svarbus ir aktualus klausimas. Panašaus pobūdžio tyrimų ir apklausų psichikos sveikatos mokymo ir tobulinimosi programų dalyvių iki šiol atlikta nebuvo. Mūsų tyrimas galėtų suteikti naudingos informacijos apie slaugytojų lūkesčius ir poreikius įgyjant bei keliant psichikos sveikatos kvalifikaciją. Tyrimo metu gauti duomenys galėtų būti naudojami gerinant mokymo kokybę ir tenkinant psichikos sveikatos slaugytojų poreikius.

Darbo tikslas: Išanalizuoti slaugytojų lūkesčius ir poreikius psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos įgijimo ir tobulinimosi kursuose.

Darbo hipotezė: Psichikos sveikatos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų dalyvių lūkesčių ir poreikių pobūdis grupėse skiriasi. Kvalifikacijos kursų slaugytojams svarbūs yra teorinės žinios ir praktinių įgūdžių formavimas, tobulinimosi kursų slaugytojams mažiau svarbūs teorinės žinios ir svarbesni praktinio darbo įgūdžių aspektai. Dauguma slaugytojų pasirenka darbą psichikos sveikatos srityje dėl įdomios darbo specifikos.

Darbo uždaviniai:

1. Nustatyti slaugytojų motyvaciją pasirenkant psichikos sveikatos slaugytojo specializaciją;
2. Išanalizuoti slaugytojų motyvaciją dalyvaujant psichikos sveikatos tobulinimosi kursuose;
3. Išnagrinėti psichikos sveikatos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų dalyvių lūkesčius ir poreikius kursų pradžioje;
4. Ištirti slaugytojų nuomonę apie kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų kokybę kursų pabaigoje;
5. Apibendrinus gautus duomenis paruošti situacijos analizę SDTS centrui (SDTS centro prašymu).

2. LITERATŪROS APŽVALGA

2.1 Slaugytojų mokymas ir profesinės kvalifikacijos tobulinimas

Švietimas yra viena svarbiausių žmonių socialinės raidos aspektų. Slaugytojų mokymas suprantamas kaip žmogaus, jau turinčio tam tikros patirties, mokymas, patirties ir žinių suderinimas arba kaip mokymasis visą gyvenimą [8].

Dabartinė Lietuvos švietimo sistema apima formalųjį ir neformalųjį valstybinį ir nevalstybinį švietimą. *Formalusis švietimas* – valstybės reglamentuojamas ir kontroliuojamas lavinimasis, mokymasis ir studijos, kurias sėkmingai baigus išduodamas valstybės pripažįstamas diplomą arba pažymėjimas. *Neformalusis švietimas* – asmens ir visuomenės interesus atliepiantis mokymasis, lavinimasis ar studijos, kurias baigusiam neišduodamas valstybės pripažįstamas dokumentas patvirtinantis išsilavinimo tam tikros jo pakopos ar atskiro reglamentuoto modulio baigimą arba kvalifikacijos įgijimą. *Profesinės kvalifikacijos tobulinimas* - neformalusis švietimas, kuriuo siekiama papildyti ar atnaujinti profesines žinias, bei laiduoti asmeniui galimybę įgyti žinių ir gebėjimų, kurių jam reikia kaip demokratinės visuomenės piliečiui bei tam tikros profesijos specialistui. Privalomojo *profesinės kvalifikacijos tobulinimo trukmė* - privalomo tobulinimosi valandų skaičius slaugytojo praktikos licencijai, leidimui ar kitam specialisto veiklos dokumentui gauti ir perregistruoti. *Profesinės kvalifikacijos tobulinimo kursas* - ne trumpesnis kaip dviejų dienų profesinės kvalifikacijos tobulinimas, kuriuo siekiama papildyti, atnaujinti įgytos specialybės, kvalifikacijos žinias, gebėjimus ir praktinius įgūdžius [9].

Profesinės kvalifikacijos tobulinimu rūpinasi patys slaugytojai, sveikatos priežiūros įstaigos (įmonės), jų steigėjai, Lietuvos slaugos specialistų profesinė organizacija. Slaugytojų tobulinimas - sudėtinė sveikatos priežiūros personalo valdymo dalis - planuojamas, organizuojamas ir vykdomas pagal kompetenciją atitinkamu lygiu. Sveikatos apsaugos ministerija, neformaliojo švietimo institucijos ir Lietuvos slaugos specialistų profesinė organizacija šią veiklą planuoja ir koordinuoja valstybės lygiu; regionuose sveikatos priežiūros įstaigos - vietiniu lygiu; patys slaugytojai - asmenine iniciatyva [10].

2.2 Slaugos personalo parengimo ir kvalifikacijos kėlimo svarba

Slaugytojų tobulinimas ir kvalifikacijos kėlimas yra priskirtas prie slaugytojų teisių ir pareigų. Organizuojant ir vykdamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas reikia daug žinių ne vien apie sergančiojo ligą, bet ir žinių apie sergančiojo slaugą ir mokėjimo organizuoti ilgametę jo sveikatos apsaugą. Daugelis mano, kad žinios garantuoja sėkmę. Tačiau gyvenime

svarbu įgytas žinias pritaikyti praktikoje. Žinios pačios savaime, be sugebėjimo jas teisingai panaudoti, yra negyvas kapitalas. Profesinė slaugos veikla yra sudėtingas procesas, apimantis teoriją ir praktiką, tai yra slaugytojo įgytos žinios, įgūdžiai bei gebėjimai, kurios taikomos profesinės slaugymo veiklos kontekste, įgyja realią vertę [8,11].

Vakarų šalyse per paskutinius penkis dešimtmečius labai pasikeitė slaugos praktika: slauga atsiskyrė nuo medicinos, slaugos studijos tapo universitetinėmis, išryškėjo slaugos profesijos socializacija. Slaugytojų profesionalumas padidėjo tiek, kad jie gali dirbti savarankiškai – teikti slaugos paslaugas, konsultuoti ir mokyti ligonius, atlikti mokslo tiriamąjį darbą [12].

Lietuvoje šiuo metu slauga vis dar yra pereinamajame laikotarpyje, kai stengiamasi atsisakyti ilgą laiką vyravusio biomedicininio modelio ir pereiti prie šiuolaikiškų biopsichosocialinio. Pagal Danijos slaugos specialistų organizacijos ekspertų tyrimo, atlikto devintajame dešimtmetyje, išvadas, Lietuvoje slaugos specialisto reikšmė sveikatos apsaugos sistemoje buvo labai menka, socialinė padėtis bloga. Slaugytojas neturėjo profesinio savarankiškumo ir adekvataus išsilavinimo, todėl negalėjo plėtoti bazinės slaugos koncepcijos – slaugos teorijos, metodologijos, praktikos. Kvalifikuotų šiuolaikiškai parengtų slaugos specialistų trūkumas stabdo slaugos sistemos reorganizaciją. XX amžiaus devintajame dešimtmetyje Lietuvos Sveikatos apsaugos ministerija ir Lietuvos slaugos specialistų organizacija (LSSO) peržiūrėjo slaugos specialistų rengimo programą ir numatė ją pritaikyti prie PSO ir Europos Tarybos keliamų reikalavimų [5]. Tačiau iki šiol daugelis pacientų ir sveikatos apsaugos darbuotojų nenori matyti, kad slaugytojai yra savo srities aukštos kvalifikacijos specialistai, kurių indelis į sveikatos saugojimą ir grąžinimą yra didžiulis.

Siekiant, kad slaugytojų paslaugos būtų kokybiškos ir atitiktų šiuolaikiniam standartams, būtina užtikrinti pilnavertį slaugytojų parengimo procesą ir sistemingą kvalifikacijos kėlimą. Kvalifikacijos kėlimas įgyja ypatingą reikšmę mokslus anksčiau baigusiems slaugytojams, nes per kelerius metus iš esmės pasikeitė požiūris į slaugą, kuri tapo procesu.

2.3 Slaugos personalo parengimo ir kvalifikacijos kėlimo Lietuvoje ekonominiai aspektai

Lietuvos slaugos specialistų organizacija (LSSO) nurodo, kad aktualiausias šiuo metu yra slaugos praktikos problemos, ekonominės-socialinės slaugos darbuotojų aktualijos: užimtumo garantijos, kvalifikacijos kėlimas, darbo ir profesinis saugumas, pajamų garantijos. Šiuo metu klausimai dėl slaugytojų rengimo bei tolimesnio kvalifikacijos tobulinimo yra nepakankamai išspręsti. Viena iš priežasčių, kodėl neužtikrinamas slaugytojų profesinis

tobulinimasis yra mažas darbo užmokestis, kuris už tą patį darbą įvairiose gydymo įstaigose dažnai svyruoja. Darbuotojai paprasčiausiai negali patys apmokėti mokymosi kursus. Todėl svarbu, kad kvalifikacijos įgijimas ir kėlimas nebūtų tik pačių slaugytojų rūpestis. Ši problema turėtų būti sprendžiama aukštesniame lygyje. Sveikatos priežiūros įstaigų biudžete turėtų būti numatytos lėšos tobulinimosi programoms organizuoti, sudaryti ir paremti.

Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama patenkinti specialistų tobulinimosi poreikius ir atsižvelgdama į valstybės biudžeto skiriamas lėšas pagal pasirašytas sutartis su švietimo institucijomis, kas penkeri metai (nuo licencijos ar kito specialisto profesinei veiklai būtino dokumento gavimo) asmeniui, dirbančiam Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priskiriamoje ir licenciją sveikatos priežiūrai turinčioje įstaigoje ne trumpiau kaip trejus metus per pastaruosius penkerius, apmoka iki 75 proc. privalomojo asmens profesinės kvalifikacijos tobulinimo valandų kursuose, organizuojamuose švietimo institucijos, kuriai suteikta teisė vykdyti ir formalųjį švietimą. Kitą dalį apmoka pačios sveikatos priežiūros įstaigos, įstaigų steigėjas arba gali apmokėti pats specialistas [7, 13].

2.4 Psichikos sveikatos slaugytojų parengimas ir kvalifikacijos kėlimas

Psichiatrijos ligoninėje stebint ir gydant ligonius didelį vaidmenį atlieka slaugos darbuotojai. Psichikos sveikatos slaugytojas – asmuo, įgijęs slaugos studijų baigimo diplomą, išklauses psichikos sveikatos slaugos specializacijos programą. Išklausus psichikos sveikatos specializuotą programą, slaugytojui suteikiama psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją ir specialiosios praktikos slaugytojo licenciją, kuri suteikia teisę verstis psichikos sveikatos slaugytojo praktika. Psichikos sveikatos slaugytojas vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, bendrosios praktikos slaugytojo norma (MN 28), psichikos sveikatos slaugytojo medicinos norma (MN 22), įstaigos, kurioje dirba įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu [14].

Psichikos sveikatos sutrikimus turintys pacientai, kaip ir pati psichiatrija turi daug ypatumų, kurie nebūdingi kitų - somatinių susirgimų pacientams. Psichikos sveikatos pacientai labai specifiškai ne tik sutrikimų klinika ir psichopatologija, bet savo emocije, mąstymo, suvokimo būsenos ir bendravimo ypatumais. Didelis vaidmuo rūpinantis tokiais pacientais atitenka būtent slaugos personalui. Neretai psichikos ligoniai su gydytoju elgiasi vienaip, o jam išėjus, vakare, būna visai kitokie. Tuomet jie gali slaugos personalui papasakoti tai, kas yra labai svarbu ir ko nepasakė gydytojui. Dažnai ligoniai gydytojui neprisipažįsta, kad negeria jo skiriamų vaistų. Budintis medicinos personalas gali tą pastebėti.

Ligonis, kuris per gydytojo vizitaciją būna mandagus, paslaugus, net pataikūniškas, vakare gali įkalbinėti kitus ligonius negerti vaistų, ardyti skyriaus tvarką, net pabėgti [15].

Psichikos sveikatos slaugytojas dažnai būna tas asmuo, kuris pirmas pasitinka ir susipažįsta su atvykusiu į stacionarą pacientu. Čia labai svarbus tinkamas slaugytojo elgesys, bendravimas, tinkami ir laiku pasakyti arba neapasakyti žodžiai. Paciento asmeninės savybės ir žymūs brandos trūkumai turi būti suprasti ir pripažinti. Taip pacientas įtraukiamas į bendravimą, nors iš pradžių jis tam dažnai smarkiai ir atkakliai priešinas. Pacientas, kuriam skiriama psichiatrijos priežiūra, dažniausiai yra sujaudintas, persigandęs, priblokštas, ir jam neapsakomai sunku suprasti ir numatyti gyvenimą. Be to, jis gali neturėti jokio aiškaus supratimo, kas jis yra. Čia svarbiausia nesukelti jam papildomo skausmo, grėsmės ir sumaišties. Personalo pagarba leidžia suprasti, kad jame yra kažkas tikrai svarbaus, kad klausoma jautriai ir yra vertinami jo sugebėjimai bei savitumas. Pacientui reikia, kad slaugytojai ar kitas personalas būtų pasiruošę pripažinti labai intymius jo išgyvenimus. Iš kasdieninio paciento bendravimo su skyriaus personalu gydytojas gali sužinoti nepaprastai daug svarbių dalykų apie paciento reagavimo būdą. Slaugytojų užduotis – pamažu įtikinti pacientą, kad jų artumu galima pasitikėti ir jų rūpinimasis juo rimtas [16, 17].

Nėra abejonių, kad darbui psichikos sveikatos srityje būtinas specialus teorinis ir ypatingas praktinių įgūdžių paruošimas. Tyrimai rodo, kad slaugytojams kyla įvairaus pobūdžio sunkumai dirbant su psichozėmis sergančiais pacientais, nepriklausomai nuo pacientų amžiaus: užtikrinti paciento ir savo saugumą; užmegzti pirminį kontaktą; įgyti pasitikėjimą ir išaiškinti paciento poreikius; įtikinti, kad reikia pagalbos ir gydymo; taip pat trūksta bendradarbiavimo ir supratimo iš paciento šeimos narių; dažnas emocinis sunkumas dirbant su psichikos sutrikimus turinčiais pacientais. Todėl slaugytojams dažnai tenka pasikliauti savo žmogiška ir profesine intuicija bei praktiniais įgūdžiais, įgytais per visą darbo laikotarpį [18].

Lietuvoje bendrosios praktikos slaugytojams išklaususiems 480 valandų (262 val. teorijos ir 202 val. praktikos) SDTS centro organizuojamų psichikos sveikatos kursų programą, suteikiama psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją. Kursų mokymo plane numatyta supažindinti slaugytojus su psichiatrijos pagalbos organizavimu Lietuvoje; visuomenės psichiatrija; medicinos ir psichiatrijos etikos principais; išmokinti slaugytojus organizuoti ir vykdyti psichiatrinės slaugos procesą (vertinti paciento sveikatos būklę, nustatyti problemas, išsikelti tikslą, numatyti veiksmus, slaugyti, apibendrinti slaugos procesą ir tikslus); slaugytojai turi išmanyti pagrindines psichikos ligas, sutrikimus, jų priežastis, kliniką, gydymo ir slaugymo principus; žinoti psichoterapijos metodikas, jų taikymą praktikoje, reabilitacijos būdus; mokėti formuoti terapinį, psichologinį mikroklimatą [19].

Psichikos sveikatos slaugytojas privalo užtikrinti, kad žinios ir įgūdžiai atitiktų slaugos mokslo ir praktikos reikalavimus, naujoves bei tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka [4]. Tai reiškia, kad specialistas nuolat turi tobulintis ir kelti savo kvalifikaciją. Lankyti tobulinimosi kursus, dalyvauti seminaruose arba pasirinkti kitas priemones. Tam tikrais duomenimis, slaugytojus mokytis skatina patys įvairiausi motyvai: nepilnavertiškumo dėl žinių ir įgūdžių stokos savo draugų akivaizdoje, kartais saviugdės tikslai, pažinimo poreikiai ir noras tobulinti asmenybę [8, 20].

Tyrimai rodo, kad psichikos sveikatos slaugytojai savarankiškai papildomai domisi informacija susijusia su jų darbu. Kaip informacijos šaltinius dažniausiai naudoja kursus, seminarus, konferencijas, žurnalus, internetą. Didžioji dalis naudoja daugiau nei vieną informacijos šaltinį [18]. Už specialistų tobulinimosi galimybes atsakinga ir pati įstaiga, kurioje dirba psichikos sveikatos specialistas. Dažniausiai psichikos sveikatos administratorės kiekvieniems metams planuoja slaugytojų tobulinimosi laiką, planuojamų tobulintis slaugytojų skaičių (temų ir kursų pavadinimus slaugytojai išsirenka iš SDTS centro pasiūlytų programų). Slaugos administratorės realiai įvertina visų slaugytojų pateiktus prašymus tobulintis. Penkerių metu bėgyje nuo licencijos gavimo datos, kiekviena psichikos sveikatos slaugytoja turi ne mažiau kaip 100 val. tobulinti savo profesinę kvalifikaciją. Slaugytojų tobulinimosi planas atiduodamas ligoninės direktoriaus pavaduotojai slaugai ir tvirtinamas įstaigos direktoriaus.

2.5 Studijų ir mokymo programų vertinimo būtinumas ir svarba

Lietuvos švietimo sistemai integruojantis į pasaulinę švietimo erdvę, vienas iš prioritetinių uždavinių yra studijų kokybės vertinimo tobulinimas bei studijų kokybės užtikrinimas, kurių viena reikšmingų sudedamųjų dalių – studijų ir mokymo programų vertinimas. Mokslinėje literatūroje nurodomas poreikis vertinti studijų programų kokybę. Studijų programos vertinimas atsirado dėl poreikio įrodyti ir pagrįsti programos vertingumą, veiksmingumą ir rezultatyvumą bei studijų tikslų tikslingumą, aiškumą ir pasiekiamumą ar empiriškai įrodyti programos tobulinimo būtinumą. Studijų programų kokybė, nagrinėjama kaip sutartinių požymių visuma, rodanti, koku būdu yra tenkinami nacionaliniuose dokumentuose nustatyti reikalavimai, regioniniai, nacionaliniai ir europiniai tikslai, ugdytinių, darbdavių ir visuomenės poreikiai, atsižvelgiant į kintančias inovacijas, technologijas, ypatingą dėmesį skiriant busimojo specialisto rengimui. Taip pat studijų programos vertimo poreikis aktualus dėl noro sužinoti ar klientams (besimokantiejiems) yra padėta, ar jie patenkinti, kuo studijų programa savita, ar ji verta investicijų į ją, ar inovacijos, patobulinimai

geresni negu buvę, kaip sėkmingai programa yra patobulinta, ar studijų procese dalyvaujantis personalas efektyviai išnaudoja laiką [6, 21].

Organizuojant sveikatos specialistų švietimą būtina atsižvelgti į jų poreikius, lūkesčius ir nuomonę. Tokio pobūdžio informacija naudinga gerinant teikiamų paslaugų kokybę ir tenkinant slaugytojų ir kitų specialistų poreikius. Studijų ir mokymo programų vertinimai labai populiarūs ir atliekami daugelyje šalių. Nemažai tyrimų vertinant programų kokybę, remiantis studentų ir mokymo programų dalyvių nuomone ir poreikiais, atlikta ir medicinos srityje. Tyrimų rezultatai parodo kiek ruošiami medicinos specialistai patenkinti studijomis ir apmokymais, kiek programos turinys ir nustatyti tikslai atitinka lūkesčius, kiek teorinės žinios ir praktinių įgūdžių formavimas atitinka poreikius, kokie dėstymo ir informacijos pateikimo būdai yra naudingiausi, kiek praktinio mokymo bazė, bibliotekos ir kiti mokymo priemonės ir informacinių technologijų įranga atitinka studijų programų reikalavimus [22, 23, 24, 25].

Panašūs tyrimai buvo atlikti Vilniaus Universiteto Medicinos fakultete. 2005 – 2007 metais buvo apklausti III kurso slaugos studijų studentai. Tyrimo metu buvo klausama jų nuomonė apie II kurso slaugos studijų programą. Tyrimo rezultatai parodė, kad stebimas skirtingas įvairių programos dalykų vertinimas dinamikoje. Daugelio II kurso slaugos programos disciplinų vertinimas pagerėjo visais vertinimo aspektais. Studentai norėjo gauti tokių teorinių žinių ir tiek praktinių įgūdžių, kad galima būtų tapti profesionaliu slaugos specialistu ir siekti karjeros šioje srityje [26]. Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultete buvo atliktas bendrosios praktikos slaugos programos studentų praktinio mokymo aspektų tyrimas, kurio vienas iš uždavinių buvo išanalizuoti studentų nuomonę apie profesinės veiklos praktiką. Tyrimas parodė, kad vyrauja teigiami studentų praktinio mokymosi motyvatoriai. Dauguma studentų pritaikė teorines žinias praktikų metu bei išmoko daug naujų dalykų. Praktikas studentai įvertino gerai arba labai gerai ir vertinimui turėjo įtakos komanda, su kuria jie mokėsi praktikos metu [27].

Analizuojant Lietuvos pripažintus mokslinius leidinius: „Medicina“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 2001 metų iki 2007 metų), „Medicinos teorija ir praktika“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 2002 metų iki 2007 metų), „Visuomenės sveikata“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 2002 metų iki 2006 metų) ir psichiatrijos žurnalus „Psichiatrijos žinios“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 2002 metų iki 2007 metų), „Biologinė psichiatrija ir psichofarmakologija“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 1999 metų iki 2001 metų), „Nervų ir psichikos ligos“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 2001 metų iki 2005 metų) paaškėjo, kad slaugos problemos ir ypatumai psichikos sveikatos srityje nebuvo analizuotos. Žurnale „Sauga. Mokslas ir praktika“ (išanalizuoti visi prenumeratai nuo 2004 metų iki 2006 metų)

nagrinėjamos psichikos sveikatos slaugos aktualijos: Komandinis darbas medicinoje ir psichiatrijoje; Naujos slaugytojo darbo galimybės ambulatoriniuose Psichikos sveikatos centruose; Globali iniciatyva psichiatrijoje; Kokybės vadybos sistemos įtaka Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybei; Paciento, kankinamo suicidinių minčių, slauga [28, 29, 30, 31, 32]. Buvo atliktų tyrimai, nagrinėjantys slaugytojų patiriamą stresą darbe. „Slaugytojų, dirbančių ligoninėse, streso darbe įvertinimo“ tyrimas parodė, kad slaugytojos darbe patiria nuolatinį stresą ir streso šaltinių yra labai daug: tai ir socialiniai ir profesiniai faktoriai [33]. Tyrimo „Ūmios situacijos slaugoje ir slaugytojų emocinės reakcijos bei streso“ rezultatai parodė, kad reanimacijos ir intensyvios terapijos slaugytojos darbe dažnai patiria stresines situacijas [34]. Publikuotų tyrimų, nagrinėjančių psichikos sveikatos slaugytojų darbe patiriamą stresą ir emocines reakcijas nebuvo. „Priklausomybės ligomis sergančiųjų emocinis smurtas prieš slaugytoją“ tyrime dalyvavo psichiatrijos, priklausomybės, reanimacijos ir intensyvios terapijos, priėmimo ir traumatologijos skyriuose dirbančios slaugytojos [35]. Rezultatai parodė, kad emocinio smurto auka gali tapti kiekviena slaugytoja, o slaugytojos, dirbančios su priklausomybės ligomis sergančiais pacientais, dažniau rizikuoja patirti emocinį smurtą.

Kaip jau buvo minėta Lietuvoje SDTS vykdo slaugos ir kitų medicinos įstaigų personalo podiplominį formalųjį ir neformalųjį mokymą ir sudaro sąlygas šalies slaugos specialistams įgyti ir tobulinti kvalifikaciją. Norėdamas išsiaiškinti klausytojų nuomonę apie jiems rengiamus kursus bei kitus organizacinius aspektus SDTS organizuoja savo klientų apklausas. Pirminių sveikatos priežiūros įstaigų slaugytojai, slaugos administratoriai ir slaugos specialistai buvo apklausti 2003 ir 2005 metais, 2006 metais buvo atlikta akušerių apklausa. Norėdamas išsiaiškinti ne tik slaugytojų nuomonę, poreikius ir lūkesčius, SDTS centras kitąmet ketina atlikti darbdavių, nustatančių gydymo ir sveikatos priežiūros įstaigų personalo tobulinimosi poreikį, nuomonę apie centro veiklos naudingumą rengiant bei tobulinant slaugytojų ir kitų specialistų personalą, atitinkantį tiek pacientų, tiek gydymo įstaigos poreikius [36, 37].

Remiantis Valstybinio psichikos sveikatos centro duomenimis kasmet Lietuvoje daugėja žmonių sergančių psichikos sveikatos sutrikimais. Būtina užtikrinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę. Todėl kvalifikuoto psichikos sveikatos slaugos personalo paruošimas ir personalo nuolatinis kvalifikacijos kėlimas yra svarbus ir aktualus klausimas. Ruošiant sveikatos specialistus darbui psichikos sveikatos srityje svarbu, kad teikiamos teorinės žinios atitiktų pacientų ir slaugytojų praktinius poreikius, formuoti tokius praktinius įgūdžius, kurios slaugytojai galėtų naudoti savo praktiniame darbe. Tuo galima siekti žinant pačių slaugytojų nuomonę, jų lūkesčius ir poreikius.

3. TYRIMO OBJEKTAS IR METODIKA

Tyrimo objektas:

Tyrimo objektu buvo pasirinkti visi slaugytojai, kurie įgijo psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją 2006 metais ir psichikos sveikatos slaugytojai, kurie tobulinosi ir kėlė savo psichikos sveikatos kvalifikaciją Vilniuje SDTS centre per laikotarpį nuo 2006 m. balandžio mėnesio iki 2007 m. kovo mėnesio.

Psichikos sveikatos kvalifikacijos kursai vyko tik Vilniuje. 2006 metais psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacija įgijo 49 slaugytojos visoje Lietuvos Respublikoje. 2006 metais buvo organizuotos dvi psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos ruošimo grupės: 2006 m. kovo – gegužės mėnesiais (21 slaugytoja) ir 2006 m. rugsėjo - lapkričio mėnesiais (28 slaugytojos).

Tyrimui buvo pasirinkti psichikos sveikatos tobulinimosi kursai Vilniuje, kurių trukmė ne trumpesnė kaip 3 dienos.

- 2006 m. balandžio 03-12 dienomis „Terapinis elgesys ir tarpprofesinis komandinis darbas pirminės sveikatos priežiūros psichiatrinėje tarnyboje“. Tobulinosi 16 slaugytojų (anketas užpildė 15 slaugytojų).
- 2006 m. gegužės 15-19 dienomis „Pagalba pacientams su psichikos sutrikimais pirminės sveikatos priežiūros psichiatrinėje tarnyboje“. Tobulinosi 21 slaugytoja (anketas užpildė 21 slaugytoja).
- 2006 m. spalio 16-20 dienomis „Piktnaudžiavimas psichoaktyviomis medžiagomis“. Tobulinosi 23 slaugytojos (anketas užpildė 23 slaugytojos).
- 2007 m. vasario 20-23 dienomis „Piktnaudžiavimas psichoaktyviomis medžiagomis“. Tobulinosi 18 slaugytojos (anketas užpildė 17 slaugytojų).

Tyrimo metodika:

Tyrimui atlikti buvo gautas SDTS centro administracijos leidimas. Slaugytojams apklausti buvo taikytos tyrėjų sudarytos 4 anoniminės anketos (2 kvalifikacijos mokymo kursų slaugytojams ir 2 tobulinimosi kursų slaugytojams). Anketos buvo sudarytos išanalizavus ir panaudojant pagrindinius principus studijų kokybės vertinimo centro tarptautinio klausimyno ir klausimynų, kurie naudojami užsienio švietimo įstaigose studentų lūkesčiams, poreikiams ir nuomonei nustatyti (*Centre for Development of Teaching and Learning, OEA: Student Feedback Questionnaire; Service questionnaire: Student Counseling Service: Trinity College Dublin; Survey on the Quality of Graduate Studies in the*

Graduiertenkollegs of the DFG). Anketose buvo naudojami uždaro ir atviro tipo klausimai, kai kuriems klausimams atsakyti buvo pateikta 10 balų Likerto vertinimo skalė.

Kvalifikacijos mokymo kursų dalyviai 25 klausimų anketą pildė kursų pradžioje (**priedas 1**). Klausimai apėmė bendrus duomenis apie respondentą, darbo stažą ir darbo su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais patirtį; motyvaciją pasirenkant slaugos specialybę ir darbą psichikos sveikatos srityje; slaugytojų lūkesčius ir poreikius mokymo kursų pradžioje, jų nuomonę apie jiems būtų naudingiausius mokymo bei medžiagos pateikimo būdus; nuomonę apie įgytų žinių vertinimą, nuomonę apie darbo su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais pobūdį. Mokymo kursų pabaigoje slaugytojos pildė 22 klausimų anoniminę anketą (**priedas 2**) apimant klausimus apie kursų tikslo ir turinio aiškumą; kiek mokymo kursai atitiko slaugytojų lūkesčius ir poreikius; kursų metu pateiktų praktinių patarimų ir teorinių žinių kiekį, naudingumą, naujumą, įdomumą; naudojamų mokymo bei medžiagos pateikimo būdų naudingumą; slaugytojų nuomonę apie pasiruošimą ir naujų žinių taikymą dirbant su psichikos pacientais; norą toliau savarankiškai domėtis darbine literatūra; nuomonę apie labiausiai ir mažiausiai naudingas temas kursų metu bei pasiūlymus tobulinant psichikos sveikatos kvalifikacijos mokymo kursus.

Tobulinimosi kursų slaugytojoms kursų pradžioje buvo pateiktą 27 klausimų anoniminę anketą (**priedas 3**). Klausimai apėmė bendrus duomenis apie respondentą, darbo stažą ir darbo su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais patirtį; motyvaciją pasirenkant slaugos specialybę, darbą psichikos sveikatos srityje, dalyvavimą tobulinimosi kursuose, savarankišką domėjimąsi darbine literatūra ir kvalifikacijos kėlimą; slaugytojų lūkesčius ir poreikius tobulinimosi kursų pradžioje; jų nuomonę apie jiems būtų naudingiausius mokymo bei medžiagos pateikimo būdus; nuomonę apie įgytų žinių vertinimą; nuomonę apie darbo su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais pobūdį. Tobulinimosi kursų pabaigoje pateiktą anketą sudarė 19 klausimų (**priedas 4**): ar kursų tikslas ir turinys buvo aiškūs; ar kursai atitiko lūkesčius ir poreikius; kaip vertina pateiktų teorinių žinių ir praktinių įgūdžių formavimo naujumą, įdomumą, naudingumą; kokie mokymo ir medžiagos pateikimo būdai buvo naudingiausi; ar bandys pritaikyti praktiniame darbe kursų metu įgytas žinias; kokius svarbiausius ir naudingiausius dalykus sužinojo kursų metu; ar tobulinimasis buvo naudingas; ar rekomenduotų kursus savo kolegoms ir kokie būtų pasiūlymai tobulinant kvalifikacijos kėlimo kursus.

Statistinis duomenų įvertinimas

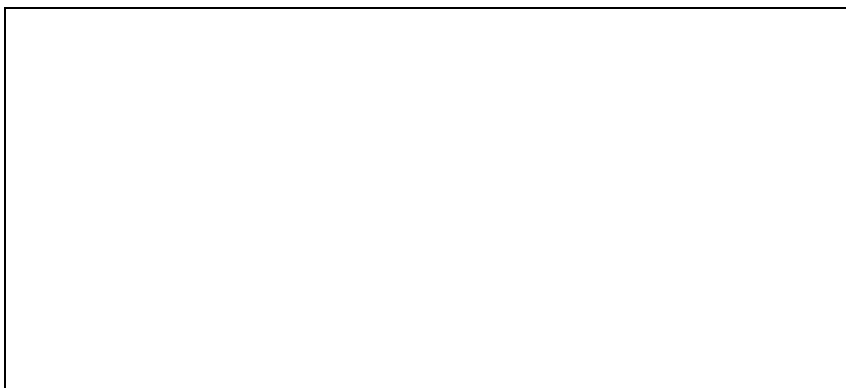
Tyrimo metu surinkti duomenys buvo apdoroti variacinės statistikos metodu, panaudojant kompiuterinę programą SPSS v.13.0. Skirtumų statistiam patikimumui tarp rodiklių nustatyti naudojome 95% pasikliautinus intervalus ir Fišerio kriterijų. Vidurkių variacijai tarp grupių įvertinti naudojome dispersinę analizę "ANOVA" Rezultatai buvo laikomi statistiškai reikšmingais, kai $p < 0,05$.

4. TYRIMO REZULTATAI

4.1 Kursų pradžioje pildytų anketų tyrimo rezultatai

Anketas užpildė visi 49 (100%) psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijos mokymo kursų dalyviai. Tobulinimosi kursų metu anketas užpildė 76 psichikos sveikatos slaugytojai, tai sudarė 97,5% visų tobulinusių metodikoje išvardintuose kursuose Vilniuje per laikotarpį nuo 2006 m. balandžio mėnesio iki 2007 m. kovo mėnesio. Viso apklausta buvo 125 respondentai. Kursuose dalyvavo slaugytojos iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Telšių, Anykščių, Panevėžio, Rokiškio, Pasvalio, Utenos, Šiaulių, Tauragės, Visagino ir kitų Lietuvos miestų.

Tyrimo metu pastebėta, kad visi kursų dalyviai buvo moterys. Kvalifikacijos mokymo kursų respondenčių amžiaus vidurkis buvo 39,53 metai, vidutinis standartinis nuokrypis $\delta \pm 9,498$, jauniausiai respondentei buvo 23 metai, vyriausiai - 59 metai [1 paveikslas].

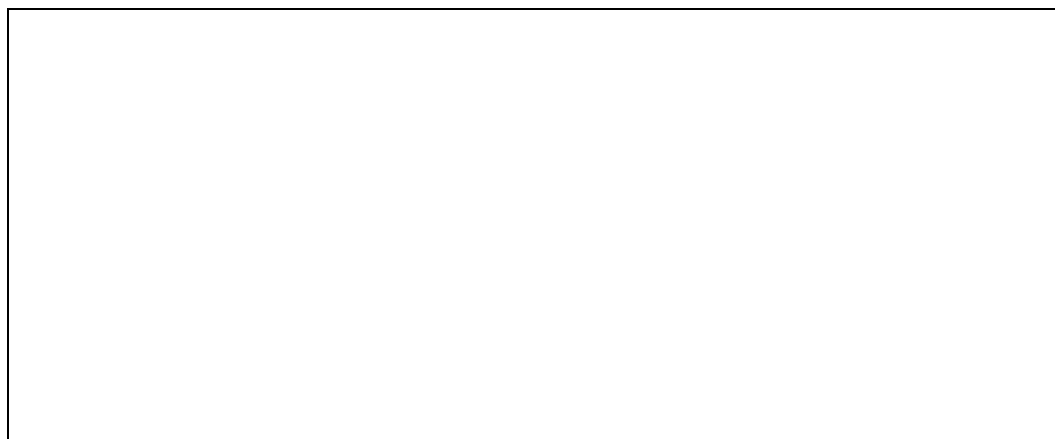
1 Paveikslas. Kvalifikacijos kursų slaugytojų amžiaus grupės

Tobulinimosi kursų slaugytojų amžiaus vidurkis buvo 46,32 metai, vidutinis standartinis nuokrypis $\delta \pm 11,188$, amžiaus minimumas buvo 26 metai, maksimumas – 72 metai [2 paveikslas].

2 Paveikslas. Tobulinimosi kursų slaugytojų amžiaus grupės

Didžioji dalis apklaustųjų 90 (72%) turėjo aukštesnį išsilavinimą, tai yra baigę medicinos mokyklą, 21 (16,8%) įrašė, kad jų išsilavinimas specialus vidurinis, 8 (6,4%) buvo su aukštuoju neuniversitetiniu ir tik 6 (4,8%) – su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu. Išsilavinimo pasiskirstymas kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų grupėse pavaizduotas grafike [3 paveikslas].

3
Pavei
kslas.
Slaug
ytojų
išsila
vinim
as

T

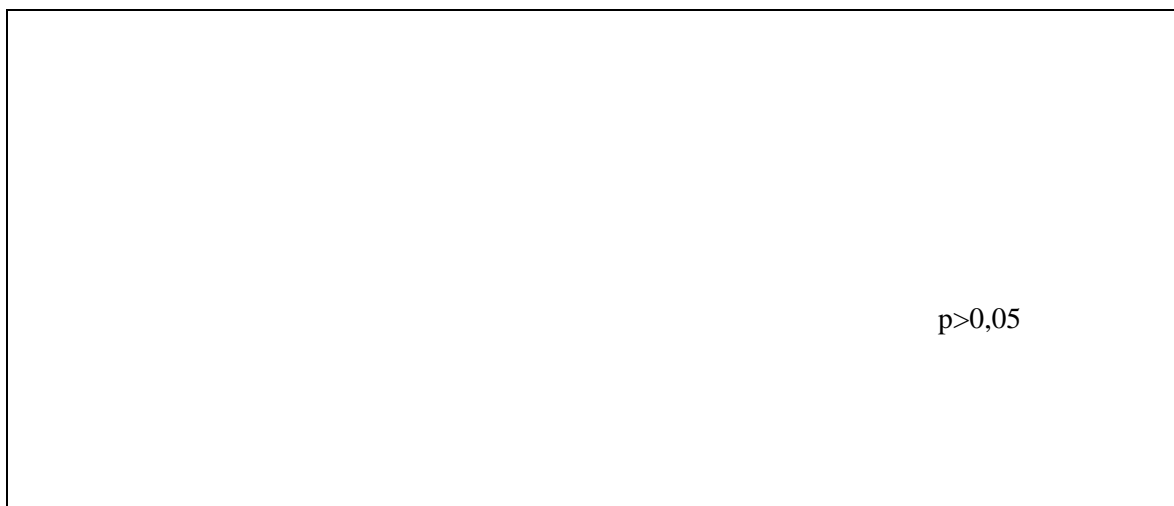
yrima

s

parodė, kad didžioji dalis 89 (71,2%) slaugytojų prieš pasirenkant darbą psichikos sveikatos srityje, dirbo pagal specialybę kitose medicinos srityse: šeimos medicinoje, chirurgijoje, onkologijoje, vidaus ligų, reanimacijoje, reabilitacijoje, pediatrijoje, neurologijoje, kardiologijoje ir kitose medicinos srityse. Nustatėme, kad slaugytojų darbo stažo vidurkis pagal specialybę – 22 metai, vidutinis standartinis nuokrypis $\delta \pm 11,719$.

Respondentės slaugos specialybę pasirinko dėl įvairių priežasčių. 58 (46,4%) slaugytojos pažymėjo, kad slauga yra jų pašaukimas, 29 (23,2%) - tai buvo jų vaikystės svajonė, 19 (15,2%) - įkalbėtos šeimos arba draugų, 9 (7,2%) – neįstojo į kitą specialybę, tik 1 (0,8%) slaugytoja manė, kad slauga yra prestižinė specialybė, 9 (7,2%) – pasirinko slaugos specialybę dėl kitų priežasčių.

Darbą su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais 54 (43,2%), slaugytojos pasirinko dėl įdomios darbo specifikos, tiek pat slaugytojų 54 (43,2%) darbo psichikos sveikatos srityje pasirinkimą lėmė atsitiktinumas, nes atsirado galimybė įsidarbinti, 17 (13,6%) – pasirinkimą įtakojo kitos priežastys (pvz.: gautas paskirimas arba tai, kad darbas būtų šalia namų). Kvalifikacijos kursų slaugytojų pasirinkimą dirbti psichikos sveikatos srityje daugiau įtakojo galimybė įsidarbinti, tuo tarpu tobulinimosi kursų slaugytojų motyvacija pasirenkant darbą psichiatrijoje daugiau buvo įdomi darbo specifika [4 paveikslas]. Statistiškai patikimo skirtumo tarp slaugytojų grupių nustatyta nebuvo ($F=0,846$; $p>0,05$).

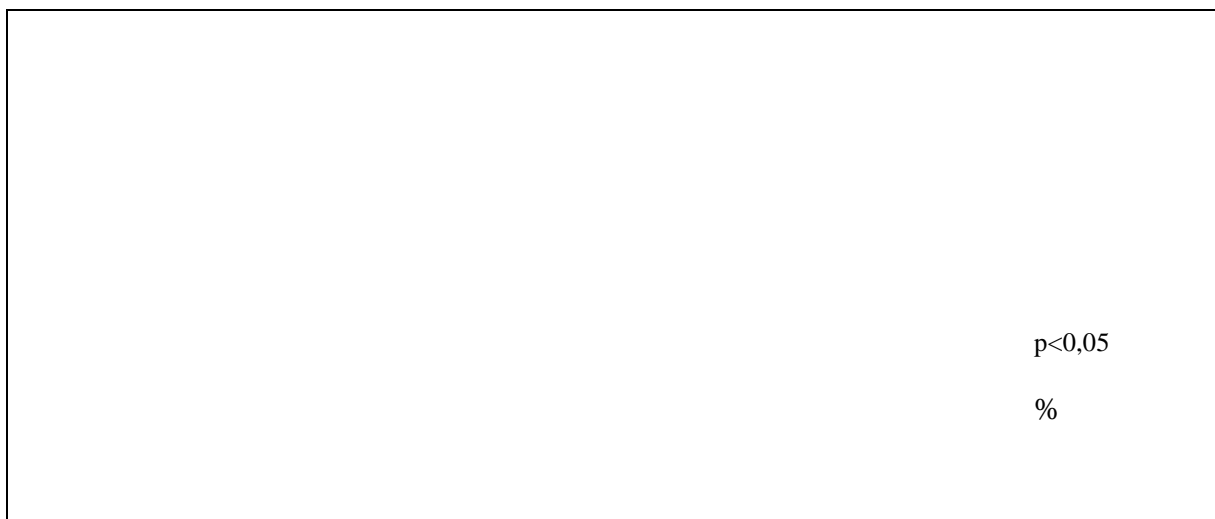
4 Paveikslas. Slaugytojų motyvacija pasirenkant darbą psichikos sveikatos srityje

Nustatėme, kad didžioji dalis 42 (85,7%) slaugytojų, norėjusių įgyti psichikos sveikatos slaugytojo licenciją prieš kvalifikacijos kursus ir kursų metu dirbo su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais. Darbo stažas svyravo nuo 3 mėnesių iki 24 metų. Respondenčių pasiskirstymas darbo stažo grupėse: 21 (42,85%) – nuo 3 mėn. iki 2 m., 10 (20,4%) -3-10 m., 12 (24,5%) -11-16m.,6 (12,2%) - 17-24 m. Dauguma 32 (65,3%) – dirbo mišriame moterų/vyrų skyriuje, 3 (6,1%) – vaikų/paauglių skyriuje, kitos – moterų arba vyrų skyriuose. 2 (4,1%) – slaugytojos turėjo darbo patirties, bet to metu nedirbo ir 5 (10,2%) – niekada neteko dirbti psichiatrijoje.

Tobulinimosi kursų psichikos sveikatos slaugytojų darbo stažo vidurkis dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais buvo 19 metų ($\delta \pm 12,004$), minimalus darbo stažas buvo 3 metai, maksimalus - 43 metai. Dauguma 30 (39,47%) dirbo su psichikos pacientais 17-28 metus, 16 (21,1%) – 10-16 m., 15 (19,7%) – 3-9 m., tiek pat 15 (19,7%) – 29 -49 m. 8 (10,5%) – dirbo su vaikais ir paaugliais, 22 (29%) – dirbo ambulatoriškai arba psichikos sveikatos kabinete, kitos 46 (60,5%) - dirbo stacionare, iš jų 22 (28,9%) – moterų/vyrų skyriuose.

Atsakant į klausimą: ar Jums patinka Jūsų darbas, respondentai turėjo apibraukti Jiems tinkamą skaičių nuo 0 iki 10 balų pateiktoje Likerto skalėje. 0 balų reiškė, kad darbas visai nepatinka, 5 balai – patinka vidutiniškai ir 10 balų – labai patinka. Slaugytojos dažniausiai pasiringdavo 8 balus – 34 (27,2%) ir 10 balų – 35 (28%), vidutinis standartinis nuokrypis $\delta \pm 1,818$. Dauguma likusiųjų atsakymų pasiskirstė tarp 5 ir 10 balų.

Kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų dalyviams buvo klausama „Ko šių kursų metu Jūs labiausiai tikėtės?“ [5 paveikslas]. Nustatytas statistikai patikimas skirtumas tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų lūkesčių ($F=27,217$; $p<0,05$).

5 Paveikslas. Slaugytojų lūkesčiai kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų pradžioje

Tyrimo rezultatai parodė, kad 63 (50,4%) slaugytojos mano, jog kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų programoje teorinės žinios ir praktinių įgūdžių formavimas turėtų sudaryti lygiai po 50%, 17 (13,6%) slaugytojų pažymėjo, kad teorija turėtų sudaryti 40%, o praktika 60%. Kitų respondenčių atsakymai pasiskirstė labai įvairiai, bet daugelis manė, kad didesnė procentų dalis turi atitekti praktinių įgūdžių formavimui. Statistikai reikšmingo skirtumo tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų nuomonės nustatyta nebuvo.

Kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų pradžioje slaugytojų buvo klausama „Kokios informacijos tikėtės sužinoti per psichikos sveikatos slaugytojų kvalifikacijos/tobulinimosi kursą“? [1 lentelė]. Statistikai patikimo skirtumo tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų pažymėtų atsakymų nustatyta nebuvo ($p>0,05$).

Dauguma 25 (51%) kvalifikacijos kursų slaugytojų ir didžioji dalis 40 (52,63%) tobulinimosi kursų dalyvių manė, kad paskaitos ir paruošti konspektai (padalomoji medžiaga) būtų labiausiai naudingi įgyjant teorines žinias. 11 (22,45%) kvalifikacijos ir 18 (23,68%) tobulinimosi kursų slaugytojų pažymėjo, kad naudingiausiai būtų paskaitos ir diskusijos, 7 (14,29%) kvalifikacijos ir 9 (11,84%) tobulinimosi kursų slaugytojų galvojo, kad labiausiai naudingi būtų paskaitos ir informacijos šaltiniai internete, atitinkamai 6 (12,26%) ir 9 (11,84%) - pasirinko daugiau nei du mokymo bei medžiagos pateikimo būdus: paskaitas, seminarus, diskusijas ir klinikinių atvejų aptarimą.

Įgyjant praktinius įgūdžius 3 (6,12%) kvalifikacijos kursų slaugytojos manė, kad labiausiai naudingi būtų seminarai, dauguma 21 (42,86%) – galvojo, kad praktikos darbai, diskusijos ir klinikinių atvejų aptarimas, 12 (24,49%) – naudingiausi būtų diskusijos ir mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė, 8 (16,33%) – pasirinko klinikinių atvejų aptarimą ir betarpinį bendravimą su pacientais, likusieji 5 (10,2%) – pažymėjo visus siūlomus mokymo ir

medžiagos pateikimo būdus: seminarai; praktikos darbai, diskusijos; klinikinių atvejų aptarimas; mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė; betarpinis bendravimas su pacientais.

Dauguma 34 (44,74%) tobulinusių slaugytojų galvojo, kad naudingiausi mokymo ir medžiagos pateikimo būdai įgyjat praktinius įgūdžius būtų diskusijos, klinikinių atvejų aptarimas, mokomųjų filmų peržiūra ir betarpinis bendravimas su pacientais. 6 (7,89%) – pažymėjo tik seminarus, 18 (23,68%) – pasirinko tik praktikos darbus, diskusijas, 10 (13,16%) – klinikinių atvejų aptarimą ir mokomųjų filmų peržiūrą, 8 (10,53%) – klinikinių atvejų aptarimą ir betarpinį bendravimą su pacientais.

Lentelė 1. Informacija, kurios tikėjosi sužinoti slaugytojos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų pradžioje

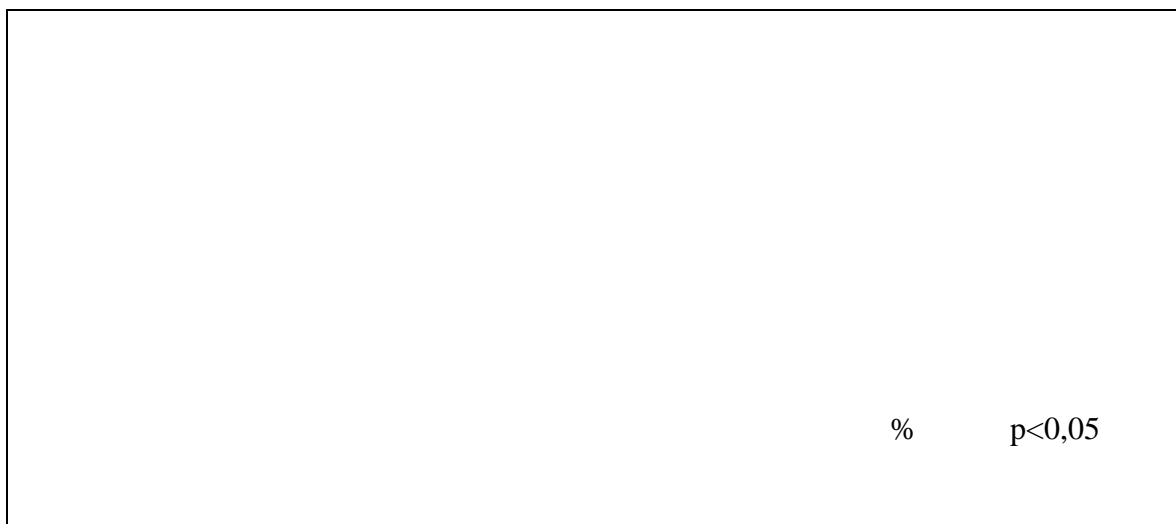
Temos	Visai nenoriu, nes nedomina		Noriu glaustai, trumpai, nes žinau užtektinai		Noriu kuo daugiau, nes visai nieko nežinau, žinau mažai	
	Kvalifikacijos kursų dalyviai	Tobulinimosi kursų dalyviai	Kvalifikacijos kursų dalyviai	Tobulinimosi kursų dalyviai	Kvalifikacijos kursų dalyviai	Tobulinimosi kursų dalyviai
Teorinių žinių apie įvairius psichikos susirgimus, jų simptomatiką, kliniką	3 (6,1%)	1 (1,3%)	15 (30,6%)	52 (68,4%)	31 (63,3%)	23 (30,3%)
Praktinių patarimų, kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose	2 (4,1%)	1 (1,3%)	16 (32,7%)	42 (55,3%)	31 (63,3%)	33 (43,4%)
Bendravimo įgūdžių su pacientais	3 (6,1%)	2 (2,6%)	14 (28,6%)	51 (67,2%)	32 (65,3%)	23 (30,2%)
Medikamentinio gydymo ypatumai, vaistų poveikis, šalutiniai reiškiniai	1 (2,0%)	2 (2,6%)	22 (44,9%)	53 (69,8%)	25 (53,1%)	21 (27,7%)
Būdai ir galimybės užtikrinti paciento saugumą	-	2 (2,6%)	15 (30,6%)	46 (60,5%)	34 (69,4%)	28 (36,9%)
Būdai ir galimybės užtikrinti savo saugumą	-	3 (3,9%)	11 (22,5%)	41 (54%)	38 (77,5%)	32 (42,1%)
Dokumentacijos (slaugos istorijų) pildymas	-	9 (11,8%)	21 (42,9%)	41 (54%)	28 (57,1%)	26 (34,2%)
Įvairių slaugos modelių taikymas psichiatrijoje	1 (2,0%)	4 (5,3%)	18 (36,8%)	39 (51,3%)	30 (51,2%)	33 (43,4%)
Teisiniai ir juridiniai aspektai dirbant su psichikos pacientais	1 (2,0%)	-	11 (22,5%)	26 (34,2%)	37 (75,5%)	50 (65,8%)

Visos 125 slaugytojos pažymėjo, kad papildomai domisi informacija, susijusia su Jų darbu. 23 (18,4%) – kaip informacijos šaltinį naudojo vien žurnalus, 7 (5,6%) - naudojosi vien knygomis, 5 (4,0%)- papildomos informacijos ieško internete. Visos kitos 90 (72%) naudojo daugiau nei vieną šaltinį. Dažniausiai papildomos informacijos žurnaluose ir internete teiravosi - 32 (25,6%), 17 (13,6%) – kaip papildomą informacijos šaltinį pažymėjo kursus, seminarus ir konferencijas. Visais minėtais informacijos šaltiniais naudojosi net 41 (32,8%) apklaustųjų.

Nors visi respondentai nurodė, kad savarankiškai domisi darbine literatūra, tik 28 (22,4%) skaito literatūrą užsienio kalba. Kvalifikacijos kursų slaugytojos dažniau skaito literatūrą užsienio kalbomis ($F=8,139$; $p<0,05$). Dažniausiai minėtos užsienio kalbos buvo rusų ir lenkų kalbos, mažiau naudojamos anglų ir vokiečių.

Didžioji dalis 33 (67,3%) apklaustųjų susipažino su kvalifikacijos kursų programa prieš prasidedant kursams, 16 (32,65%) – pažymėjo, kad nespėjo prieš kursus susipažinti su mokymo programa. Net 65 (85,5%) slaugytojų pasidomėjo tobulinimosi kursų programa prieš prasidedant kursams, 11 (14,5%) – iš anksto nesidomėjo tobulinimosi kursų programa.

Dauguma 41 (83,67%) slaugytojų, norėjusių įgyti psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją manė, kad mokymo kursų pabaigoje reikalingas įgytų žinių įvertinimas. Iš jų 36 (73,5%) – pažymėjo, kad tinkamiausia vertinimo forma būtų vertinimas įskaita, 5 (26,5%) – galvojo, kad vertinimas balais būtų tinkamiausias. Tuo tarpu daugelis 48 (63,16%) tobulinimosi kursų dalyvių pažymėjo, jog įgytų žinių vertinimas kursų pabaigoje nereikalingas. Jų manymu, tai sukeltų papildomą stresą. Manančių, kad vertinimas reikalingas buvo 28 (36,84%), iš jų 14 (52%) manė, kad tinkamiausias būtų vertinimas įskaita, kitos – vertinimas balais. Skirtumas tarp slaugytojų nuomonių buvo statistikai reikšmingas ($F=7,324$; $p<0,05$) [6 paveikslas].

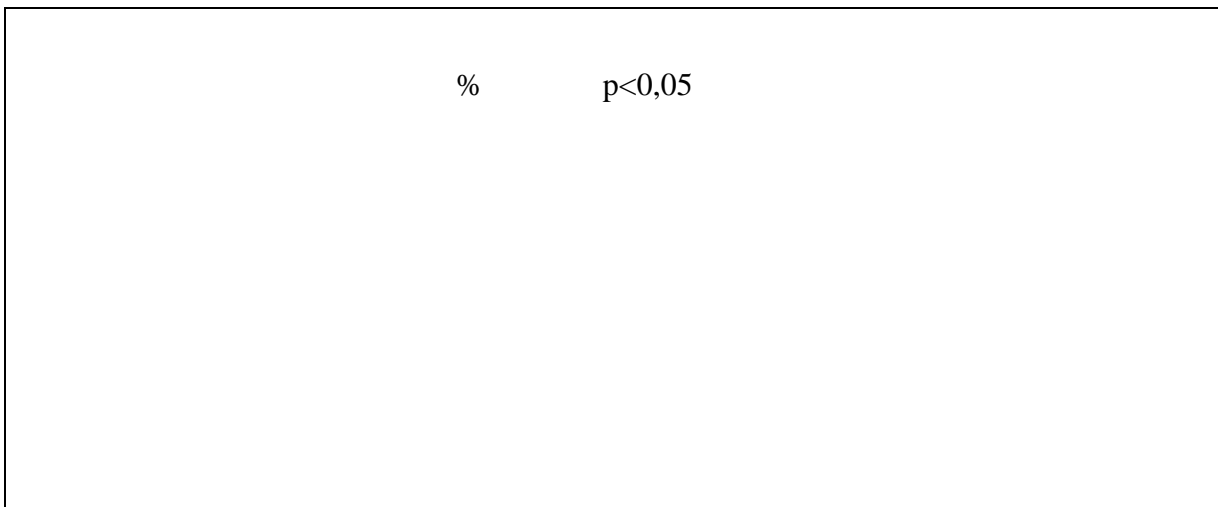
6 Paveikslas. Slaugytojų nuomonė apie įgytų žinių vertinimą kursų pabaigoje

Slaugytojų, kurios kėlė psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją, buvo klausama: „Kaip dažnai lankote psichikos sveikatos slaugytojų tobulinimosi kursus?“ Daugelis 31 (40,8%) – lankė tik tuos, kurie Jų manymu buvo įdomūs ir naudingi darbe. 21 (27,6%) – lankė tiek, kad pakaktų psichikos sveikatos slaugytojo licencijai pratęsti ir tik tada, kai kursus siūlė administracija [7 paveikslas].

7 Paveikslas. Kaip dažnai psichikos sveikatos slaugytojos lanko tobulinimosi kursus

Išanalizavus atsakymus į atviro tipo klausimą „Kas Jums yra sunkiausia Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali būti sunkiausia“ paaiškėjo, kad 20 (22,47%) iš 89 atsakiusių į šį klausimą slaugytojoms darbas buvo ar būtų sunkus dėl krūvio ir didelio paciento skaičiaus, 16 (12,8%) – sunkiausiai buvo/būtų užtikrinti savo saugumą, toks pat respondenčių skaičius nurodė, kad sunkiausia buvo/būtų slaugyti ūmius (suicidinius, agresyvius, psichozėmis sergančius pacientus). 15 (12%) – parašė, kad jokių sunkumų darbe neturi [8 paveikslas].

8 Paveikslas. Kokie sunkumai kilo arba galėtų kilti slaugytojoms dirbant su psichikos sutrikimus turinčiais pacientais

Atsakymai tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų skyrėsi statistikai patikimai ($F=10,451$; $p<0,05$). Kvalifikacijos kursų dalyviai dažniau manė, kad sunkiausia slaugyti ūmius pacientus, o tobulinimosi kursų slaugytojoms sunkiausiai buvo užtikrinti savo saugumą ir sunkumai buvo dėl didelių darbo krūvių.

Respondenčių atsakymai į atvirą klausimą „Kas Jums yra lengviausia Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali būti lengviausia“ parodė, kad daugumai 51 (53,68%) – lengviausia bendrauti su pacientais, 15 (15,79%) - lengviausia vykdyti gydytojo paskirimus, atlikti injekcijas. 23 (24,21%) – manė, kad darbas nėra lengvas, 30 (24%) iš 125 slaugytojų į šį klausimą atsakymų nepateikė [9 paveikslas]. Tobulinimosi kursų slaugytojos statistikai dažniau manė, kad lengviausia yra bendrauti su pacientu ir vykdyti gydytojo paskirimus ($F=7,775$; $p<0,05$).

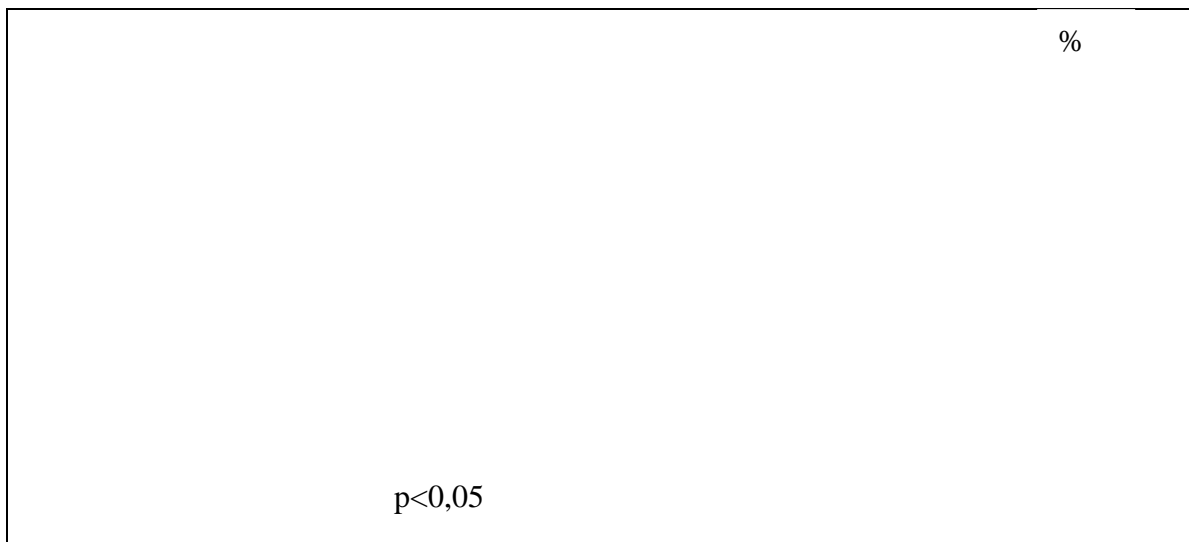
%	$p<0,05$
---	----------

9 Paveikslas. Kas lengviausia slaugytojų manymu dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais

Slaugytojų buvo klausama „Kas Jums labiausiai nepatinka Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali nepatikti“. Atsakymo į šį klausimą nepateikė 36 (28,85%) slaugytojos. Kvalifikacijos kursų dalyviai dažniau minėjo mažus atlyginimus ir tai, kad slaugytojos turi mažai teisių ir nesijaučia darbe saugios. Psichikos sveikatos tobulinimosi kursų slaugytojos dažniau buvo nepatenkintos gydytojų požiūriu į slaugos personalą ir dideliais darbo krūviais ($F=11,311$; $p<0,05$) [10 paveikslas].

Į atviro tipo klausimą „Kas Jums labiausiai patinka Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali labiausiai patikti“ daugelis slaugytojų 34 (36,56%) atsakė, kad labiausiai patiko gera atmosfera ir draugiškas slaugos administracijos bei darbo kolektyvas, 20 (21,5%) – patiko įdomus bendravimas su pacientais, 14 (15,05%) – patiko matyti teigiamus ir gerus darbo rezultatus, pasveikusius pacientus. 11 (11,83%) parašė kelis aspektus: bendravimas su pacientais, draugiška atmosfera tarp kolegijų, sveikstantys pacientai [11 paveikslas]. 32 (25,6%) slaugytojų nepareiškė savo nuomonės šio klausimų. Kvalifikacijos kursų slaugytojos dažniau minėjo teigiamus darbo rezultatus

(pasveikusius pacientus) ir bendravimą su pacientais, tobulinimosi kursų – draugišką kolektyvą ($F=13,485$; $p<0,05$).

10 Paveikslas. Kas slaugytojoms labiausiai nepatinka arba gali nepatikti Jų darbe

11 Paveikslas. Kas slaugytojoms labiausiai patinka arba gali patikti Jų darbe

Analizuojant slaugytojų atsakymus į minėtus atviro tipo klausimus, pastebėjome, kad tobulinimosi kursų slaugytojos dažniau vengė atsakinėti į atvirus klausimus nei kvalifikacijos mokymo kursų slaugytojos. Nuo 59% iki 63% neatsakiusių kiekvieno atvejo klausimų sudarė tobulinimosi kursų dalyviai.

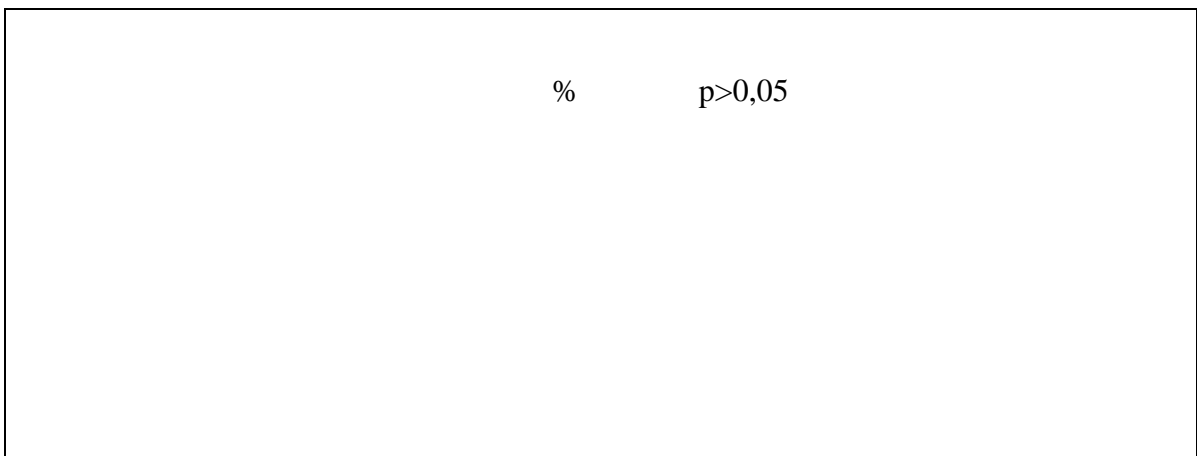
4.2 Kursų pabaigoje pildytų anketų tyrimo rezultatai

Kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų pabaigoje respondenčių buvo klausama, ar kursų tikslas ir turinys buvo aiškūs. Didžiajai daliai kvalifikacijos 36 (73,47%) ir tobulinimosi 58 (76,32%) slaugytojų kursų tikslas ir turinys buvo aiškūs. Labai aiškūs – pažymėjo 9 (18,4%) kvalifikacijos ir 15 (19,7%) tobulinimosi kursų slaugytojų. Nevisai aiškūs tikslas ir turinys buvo atitinkamai 4 (8,2%) ir 3 (3,9%) slaugytojoms. Slaugytojų, kurioms kursų tikslai ir turinys liko visai neaiškus nebuvo.

Tyrimo rezultatai parodė, kad kvalifikacijos ruošimo kursai atitiko daugelio slaugytojų lūkesčius vidutiniškai 8 balams, pagal 10 balų Likerto vertinimo skalę, vidutinis standartinis nuokrypis ($\delta \pm 1,829$). Kitų slaugytojų vertinimas pasiskirstė tarp 5 ir 10 balų. Kvalifikacijos 03-05 mėn. ir 09-11 mėn kursų dalyvių vertinimo vidurkis skyrėsi ($F=12,724$; $p < 0,05$), atitinkamai 7,62 ($\delta \pm 1,96$) ir 9,39 ($\delta \pm 0,91$).

Tobulinimosi kursai slaugytojų lūkesčius ir poreikius atitiko vidutiniškai 8 balams ($\delta \pm 2,02$), daugiausiai slaugytojos pasirinkdavo 6 balus – 12 (15,79%) ir tiek pat 8 balus - 12 (15,79%), kitų slaugytojų vertinimas pasiskirstė tarp 3 ir 10 balų. Skirtingų tobulinimosi kursų slaugytojų vertinimas skyrėsi statistikai patikimai ($F=7,289$; $p < 0,05$).

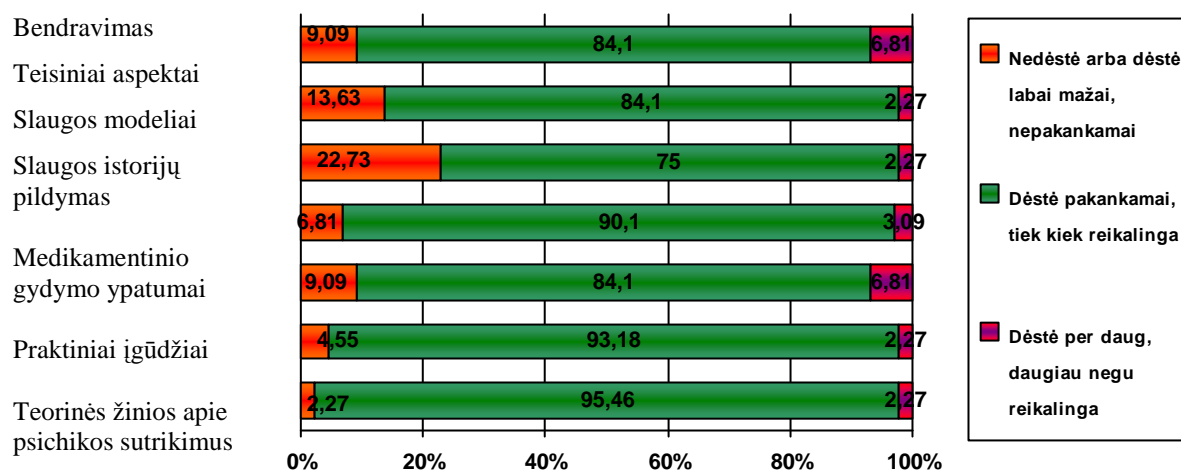
Kursų dalyviai pagal 10 balų Likerto vertinimo skalę galėjo įvertinti kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų metu pateiktą teorinių žinių naujumą, įdomumą ir naudingumą [12 paveikslas]. Statistikai patikimo skirtumo tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų vertinimo nustatyta nebuvo ($p > 0,05$). Nuomonės sutapo ir skirtingų tobulinimosi kursų slaugytojų, vertinant pateiktą teorinių žinių naujumą, įdomumą ir naudingumą. Statistikai reikšmingas skirtumas nustatytas tik tarp kvalifikacijos 03-05 mėn. ir 09-11 mėn. kursų dalyvių, vertinant teorinių žinių naudingumą, atitinkamai 8,5 ir 10 balų ($F=10,96$; $p < 0,05$).

12 Paveikslas. Kursų metų pateiktų teorinių žinių slaugytojų vertinimas balais

Praktinių įgūdžių formavimą visais aspektais (naujumas, įdomumas ir naudingumas) kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojos įvertino vidutiniškai 8 balais, bendro reikšmingo skirtumo tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų vertinimų nenustatyta ($p>0,05$).

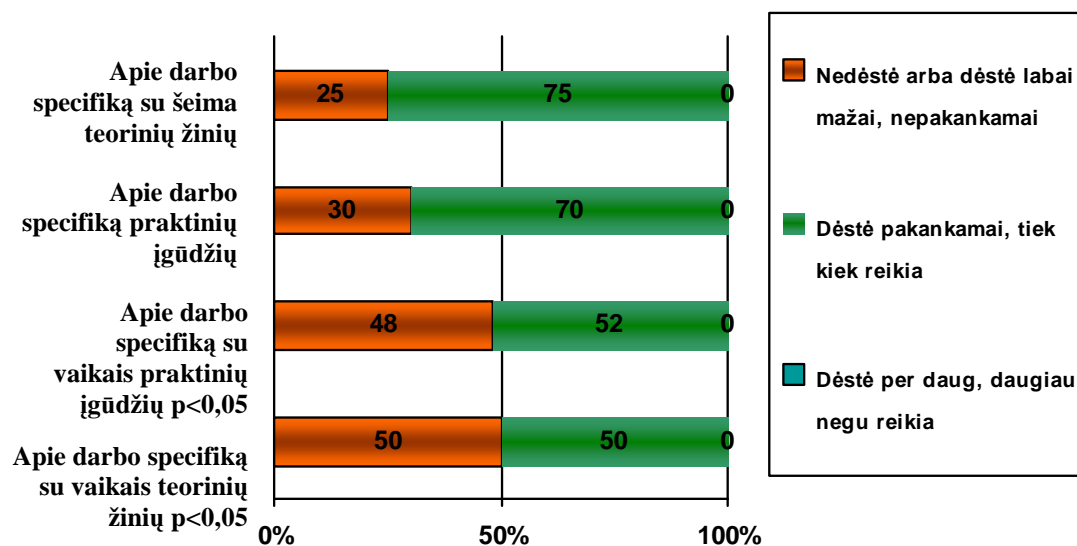
Kvalifikacijos kursų dalyvius mokymo kursų pabaigoje, buvo klausama „Kiek gavote žinių ir praktinių įgūdžių mokymo kursų metu, žemiau išvardintomis temomis“ (temos atitiko mokymo kursų pradžioje pildytos anketos pateiktas temas, žiūrėti 1 lentelę). Rezultatai parodė, kad daugelis temų kursų metu buvo išdėstytos pakankamai, tiek kiek reikalinga [13 paveikslas].

13 Paveikslas. Kiek slaugytojos gavo žinių ir praktinių įgūdžių kvalifikacijos kursų metu išvardintomis temomis

Pastebėjome, kad vienos kvalifikacijos kursų ruošimo grupės slaugytojos pažymėjo, jog nepakankamai gavo žinių ($F=18,667$) ir praktinių įgūdžių ($F=12,924$) darbui su vaikais ir paaugliais, palyginus su kita kvalifikacijos ruošimo grupe ($p<0,05$) [14 paveikslas].

Atsakant į klausimus kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai slaugytojoms buvo labiausiai naudingi, įgyjant teorines žinias [lentelė 2] bei praktinius įgūdžius [lentelė 3] kursų metu, respondentės galėjo pasirinkti tinkamus variantus ir juos įvertinti balais nuo 0 iki 10. Skirtumas tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų atsakymų ir vertinimo buvo atsitiktinis ($p>0,05$).

14 Paveikslas. Kiek slaugytojos gavo žinių apie darbo specifiką su šeima, vaikais ir paaugliais kvalifikacijos kursų metu

Išaiškėjo, kad kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų metu mažai arba visai nenaudojami mokymo ir medžiagos pateikimo būdai: literatūros analizė, interneto informacijos šaltiniai ir mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė teikiant teorines žinias. Formuojant praktinius įgūdžius mažai naudojami videoanalizė ir betarpinis bendravimas su pacientais.

Lentelė 2. Slaugytojoms labiausiai naudingi mokymo ir medžiagos pateikimo būdai, įgyjant teorines žinias

Mokymo bei medžiagos pateikimo būdai įgyjant teorines žinias	Kvalifikacijos kursai Vertinimo vidurkis balais	Kvalifikacijos kursai Standartinis nuokrypis	Tobulinimosi kursai Vertinimo vidurkis balais	Tobulinimosi kursai Standartinis nuokrypis
Paskaitos	9	$\delta \pm 1,332$	8	$\delta \pm 1,86$
Paruošti konspektai (padalomoji medžiaga)	9	$\delta \pm 2,237$	10	$\delta \pm 1,791$
Seminarai	8	$\delta \pm 2,714$	10	$\delta \pm 0,99$
Diskusijos	8	$\delta \pm 2,744$	9	$\delta \pm 1,86$
Klinikinių atvejų aptarimas	9	$\delta \pm 2,077$	9	$\delta \pm 2,019$

Lentelė 3. Slaugytojoms labiausiai naudingi mokymo ir medžiagos pateikimo būdai, įgyjant praktinius įgūdžius

Mokymo bei medžiagos pateikimo būdai įgyjant praktinius įgūdžius	Kvalifikacijos kursai Vertinimo vidurkis balais	Kvalifikacijos kursai Standartinis nuokrypis	Tobulinimosi kursai Vertinimo vidurkis balais	Tobulinimosi kursai Standartinis nuokrypis
Seminarai	9	$\delta \pm 2,627$	10	$\delta \pm 1,746$
Praktiniai darbai, diskusijos	9	$\delta \pm 1,991$	9	$\delta \pm 1,712$
Klinikinių atvejų aptarimas	9	$\delta \pm 2,284$	9	$\delta \pm 1,702$
Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė	7	$\delta \pm 4,632$	-	-
Betarpinis bendravimas su pacientais	8	$\delta \pm 3,152$	-	-

Didžioji dalis 39 (79,6%) slaugytojų kvalifikacijos kursų pabaigoje ir 64 (84,2%) tobulinimosi kursų slaugytojų manė, kad gavo pakankamai žinių, kad galėtų dirbti su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais. Atitinkamai 3 (6,12%) ir 7 (9,2%) pažymėjo, jog gavo nepakankamai žinių, likusios – nežinojo, ar gavo pakankamai, kad galėtų dirbti.

Nedidelė dalis 7 (14,29%) slaugytojų, įgijusių psichikos sveikatos slaugytojų kvalifikaciją bandytų pritaikyti įgytas žinias darbe. Tuo tarpu daugelis 64 (84,2%) tobulinusių slaugytojų parašė, kad taikys žinias praktikoje (15 paveikslas).

%	$p > 0,05$
---	------------

15 Paveikslas. Ar bandys slaugytojos pritaikyti naujas žinias ir įgūdžius darbe

97 (77,6%) visų apklaustųjų nurodė, kad Joms atsirado noras daugiau sužinoti apie išdėstytus dalykus, savarankiškai domėtis ir tuo pasinaudoti praktiniame darbe. 7 (5,6%) – nenorėjo daugiau savarankiškai domėtis išdėstytais dalykais, likusios 21 (16,8%) – nežinojo, ar norėtų domėtis papildomai.

Rezultatai parodė, kad kvalifikacijos kursų mokymo ir mokymosi aplinka skatino veiksmingą mokymąsi vidutiniškai - 8 ($\delta \pm 2,256$) balai, tiek pat 8 ($\delta \pm 2,699$) balai - mokymosi priemonių išteklių ir informacinių technologijų įranga atitiko kursų dalyvių poreikius.

Tobulinimosi kursų mokymo ir mokymosi aplinka skatino veiksmingą mokymąsi vidutiniškai - 9 ($\delta \pm 1,346$) balai, mokymosi priemonių išteklių ir informacinių technologijų įranga atitiko kursų dalyvių poreikius vidutiniškai 8 balams ($\delta \pm 2,546$).

Daugumos slaugytojų manymu kvalifikacijos ir tobulinimosi kursai buvo naudingi [16 paveikslas].

16 Paveikslas. Slaugytojų nuomonė apie kursų naudą

26 (53,06%) slaugytojos, įgijusios psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją pažymėjo, kad mokymo kursų metu gavo tiek kiek tikėjosi, 13 (26,53%) – daugiau nei tikėjosi, 7 (14,29%) - nežinojo, ar gavo tiek kiek norėjo, tik 3 (6,12%) - gavo mažiau nei tikėjosi ir tarp slaugytojų nebuvo tokių, kurios visai negavo tai ko tikėjosi.

Tarp tobulinimosi kursų dalyvių buvo 17 (22,37%) slaugytojų, kurios kursų metu gavo mažiau nei tikėjosi, 2 (2,63%) nurodė, kad visai negavo, 5 (6,58%) – nežinojo ir daugelis 41 (53,95%) kursų metu gavo tiek kiek tikėjosi ir 11 (14,47%) gavo daugiau nei tikėjosi.

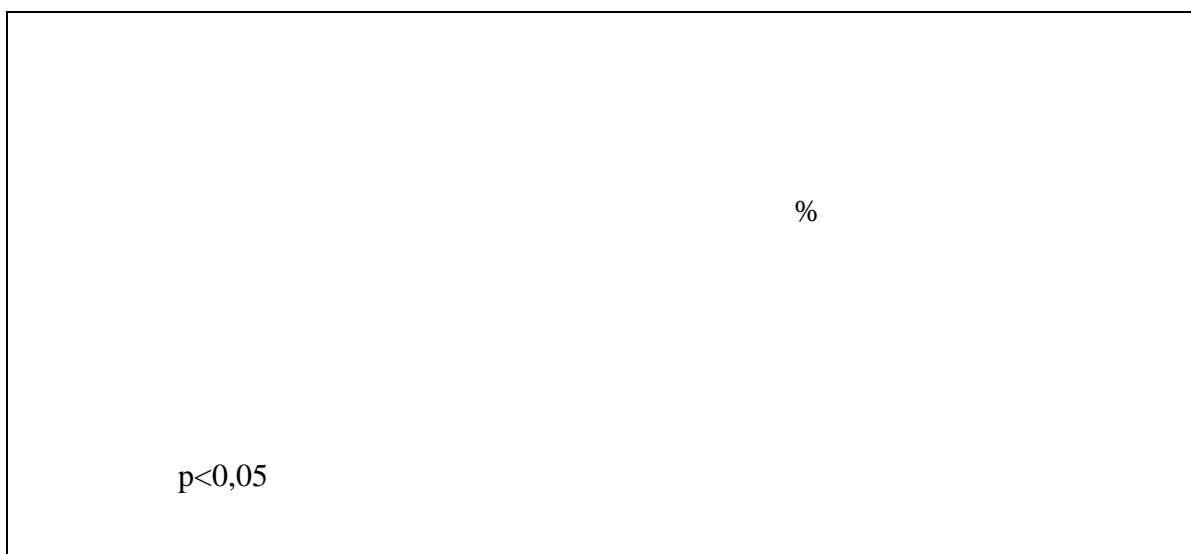
Respondenčių atsakymai parodė, kad dauguma slaugytojų rekomenduotų kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus savo kolegoms [17 paveikslas].

17 Paveikslas. Ar slaugytojos rekomenduos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus savo kolegoms

Į atviro tipo klausimą „Kas Jums buvo mažiausiai naudinga šių kursų metu“ neatsakė 26 kvalifikacijos ir tiek pat tobulinimosi kursų dalyvių. Daugelis iš atsakusių į klausimą kvalifikacijos – 10 (20,4%) ir tobulinimosi -19 (25%) kursų slaugytojų pažymėjo, kad kursų metu viskas buvo naudinga. Kitų slaugytojų atsakymai buvo pavieniai, priklausomai nuo kursų programos: psichoterapijos seminaras, medikamentinis gydymas, ligų diagnostika TLK -10.

Mažai slaugytojų pateikė atsakymus į klausimą „Kas Jums buvo labiausiai naudinga šių kursų metu“. Į klausimą atsakė 23 (46,9%) kvalifikacijos kursų slaugytojos ir 36 (47,37%) tobulinusių slaugytojų. Iš jų daugiau nei 50% - kursų metu viskas buvo labai naudinga. Kitos minėjo seminarus ir temas apie bendravimą, slaugos planavimą, darbą komandoje, kaip elgtis esant neįprastoms situacijoms ir temas susijusias su tobulinimosi kursų programomis

18 Paveikslas. Slaugytojų pasiūlymai tobulinant psichikos sveikatos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus

Pasiteiravome, ar slaugytojos turėtų kokių pasiūlymų, tobulinant kvalifikacijos ir gerinant tobulinimosi kursus psichikos sveikatos slaugytojoms. Savo nuomonę pareiškė 21 (42,85%) slaugytoja, įgijusi psichikos sveikatos kvalifikaciją ir 51 (67,1%) slaugytojos, kėlusios savo psichikos sveikatos kvalifikaciją. 7 (14,29%) kvalifikacijos ir 15 (19,74%) tobulinimosi kursų dalyvių parašė, kad nieko nereikėtų keisti, viskas labai gerai organizuota ir kursai jiems labai patiko [18 paveikslas]. Tobulinimosi kursų slaugytojos daugiau siūlė padidinti praktinių užsiėmimų skaičių, kvalifikacijos kursų dalyviai daugiau teikė pasiūlymus dėl teorinių žinių ir mokymo medžiagos pateikimo. Kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų pasiūlymai skyrėsi ($F=7,431$; $p<0,05$).

5. TYRIMO REZULTATŲ APITARIMAS

Tyrimas parodė, kad dauguma slaugytojų 90 (72%), dalyvavusių apklausoje, buvo baigusios medicinos mokyklas, 21 (16,8%) turėjo spec. vidurinį išsilavinimą, tik 8 (6,4%) buvo su aukštuoju neuniversitetiniu ir 6 (4,8%) su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu. Kvalifikacijos kursų slaugytojų amžiaus vidurkis buvo apie 40 metų, o tobulinimosi kursų dalyvių – 46 metai, jų darbo stažas svyravo nuo 3 metų iki 43 metų. Šie rezultatai rodo, kad psichiatrijos slaugytais ateina dirbti mažai jaunų, aukštąjį išsilavinimą turinčių specialistų. Panašus rezultatai buvo gauti, atlikus „Slaugytojų vaidmens galimybės, dirbant su psichozėmis sergančiais jauno amžiaus (15-35 metų) pacientais“ tyrimą. 19,8% slaugytojų buvo su aukštuoju išsilavinimu ir 26,6% slaugytojų turėjo didelį darbo stažą psichiatrijoje (15 – 46 metų) [18]. Iš vienos pusės, tai galima paaiškinti tuo, kad psichiatrija palyginus su kitomis medicinos sferomis nėra populiari tarp slaugos specialybės atstovų. Darbas su psichikos sutrikimus turinčiais žmonėmis reikalauja daug žinių, pastangų, ištvermės, kantrybės ir emocinio pasiruošimo, o tam pasiruošęs ne kiekvienas, turintis medicininį išsilavinimą. Kiekvienu atveju yra individualus asmens apsisprendimas gyvenimiškoje situacijoje. Dideli darbo krūviai ir maži atlyginimai taip pat gali būti reikšmingas faktorius. Taip pat, galima spėti, kad jaunų specialistų požiūris į psichikos sutrikimus turinčius pacientus, kaip ir daugelių visuomenėje yra neigiamas ir stigmatizuotas. Tačiau svarbu suprasti, kad šie žmonės nebeviltiški, jiems galima ne tik padėti stabilizuoti būseną, bet ir socialiai adaptuotis visuomenėje. Jaunų ir išsilavinusių specialistų atėjimas į psichikos sveikatos sritį labai svarbus. Tyrimai rodo, kad jaunesnio amžiaus slaugytojos ir turinčios aukštąjį išsilavinimą labiau prisitaiko prie slaugos naujovių ir yra kompetentingesnės už vyresnio amžiaus ir neturinčias aukštojo išsilavinimo slaugytojas [38].

Rezultatai parodė, kad kvalifikacijos kursų slaugytojų pasirinkimą dirbti psichikos sveikatos srityje daugiau įtakojo galimybė įsidarbinti, tuo tarpu tobulinimosi kursų slaugytojų motyvacija pasirenkant darbą psichiatrijoje daugiau buvo įdomi darbo specifika. Šiuo atveju galima būtų galvoti, kad naujai į psichikos sveikatą ateinančių specialistų motyvacija nepakankamai stipri palyginus su slaugytojomis, kurios dirba su psichikos pacientais jau daug metų. Bet tyrimas parodė, kad didžioji dalis 42 (85,7%) slaugytojų, norėjusių įgyti psichikos sveikatos slaugytojo licenciją prieš kvalifikacijos kursus ir kursų metu jau dirbo su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais. Darbo stažas svyravo nuo 3 mėnesių iki 24 metų. Kyla klausimas, ar slaugytojos, turinčios darbo patirtį norėtų išklaudyti psichikos sveikatos specializacijos kursų programą, jei ne būtinumas įgyti psichikos sveikatos slaugytojo licenciją? Į šį klausimą galėtų atsakyti tik pačios slaugytojos, bet šio tyrimo metu tokio klausimo

pateikta nebuvo, todėl jis lieka atviras. Kiekvienu slaugos specialisto atveju reikšmės turi tiek ekonominiai, tiek socialiniai, tiek žmoniškieji faktoriai. Duomenų nėra, bet būtų labai įdomu iširti ir išsiaiškinti kiek slaugytojų ateina dirbti į psichikos sveikatos sritį ir kiek jų palieka šį darbą.

Analizuojant rezultatus buvo nustatytas skirtumas tarp kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų slaugytojų lūkesčių ir poreikių. Daugelis slaugytojų, kurios tobulinosi ir kėlė savo kvalifikaciją daugiau norėjo praktinių patarimų, tuo tarpu kvalifikacijos kursų slaugytojoms svarbu buvo įgyti teorinių žinių, praktinių įgūdžių ir kvalifikacijos pažymėjimą. Tai rodo, kad daugumai kvalifikaciją keliančioms slaugytojoms svarbu gauti patarimus, kuriais galima pasinaudoti ir pritaikyti praktiniame darbe. Taip pat, dauguma tobulinimosi kursų slaugytojų pažymėjo, kad jų manymu kursų programos didesnė procentų dalis turi atitekti praktikos užsiėmimams. Iš dalies tai galima paaiškinti, kad daugelių slaugytojų, neturinčių psichikos sveikatos kvalifikacijos darbo patirtis buvo mažesnė (42,85% – nuo 3 mėnesių iki 2 metų), nei tobulinimosi kursų slaugytojų (39,47% dirbo su psichikos pacientais 17-28 metus), kurie per savo praktiką susidūrė su įvairaus pobūdžio problemomis.

Rezultatai parodė, kad slaugytojos linkusios savarankiškai papildomai domėtis informacija, susijusia su psichiatrija. Visi respondentai savarankiškai domėjosi darbine literatūra ir papildomos informacijos ieškojo žurnaluose, knygoje, internete, dalyvavo seminaruose ir konferencijose. Tik 28 (22,4%) slaugytojos nurodė, kad skaito darbine literatūra užsienio kalba, dažniausiai rusų ir lenkų. Labai retai slaugytojos žymėjo, kad skaito literatūrą anglų ir vokiečių kalbomis, tačiau išanalizavus turimą psichiatrijos slaugytojoms literatūros bazę išaiškėjo, kad didžiąją jos dalį sudaro knygos ir žurnalai anglų kalba.

Įdomu ir tai, kad didžioji dalis 41 (83,67%) slaugytojų, norėjusių įgyti psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją manė, kad mokymo kursų pabaigoje reikalingas įgytų žinių įvertinimas. Iš jų 36 (73,5%) – pažymėjo, kad tinkamiausia vertinimo forma būtų vertinimas įskaita. Tuo tarpu daugelis 48 (63,16%) tobulinimosi kursų dalyvių pažymėjo, jog įgytų žinių vertinimas kursų pabaigoje nereikalingas. Jų manymu specialistas, kuris atėjo į kursus pats gali nuspręsti kokia informacija svarbi ir kiek ji naudinga, o vertinimas sukeltų papildomą stresą. Iš vienos pusės slaugytojų nuomonę galima vertinti taip, kad tobulinimosi kursų metu dauguma slaugytojų ieško atsakymus į joms labiausiai rūpimus klausimus. Ši prielaidą iš dalies gali patvirtinti ir tai, jog 31 (40,8%) psichikos sveikatos slaugytoją pažymėjo, kad lanko tuos tobulinimosi kursus, kurie jų manymu įdomūs ir naudingi darbe. 65 (85,5%) tobulinimosi kursų slaugytojos pasidomėjo tobulinimosi kursų programa prieš prasidedant kursams. Iš kitos pusės 26 (34,2%) nurodė, kad lanko tiek tobulinimosi kursų, kad pakaktų

psichikos sveikatos slaugytojo licencijai pratęsti. Šiuo atveju motyvacija lankant tobulinimosi kursus nėra labai didelė ir įgytų žinių vertinimas tikrai gali sukelti labai didelį emocinį stresą.

Analizuojant slaugytojų atsakymus į atviro tipo klausimus, pastebėjome, kad mažai slaugytojų pareiškė savo nuomonę ir pateikė atsakymus į atvirus klausimus. Labiausiai psichikos sveikatos slaugytojoms darbe nepatiko dideli darbo krūviai, maži atlyginimai, gydytojų požiūris į slaugos personalą ir tai, kad slaugytojos turi mažai teisių ir nesijaučia darbe saugios. Nepaisant neigiamų aspektų, slaugytojos pažymėjo, kad mėgsta savo darbą (Likerto vertinimo skalėje slaugytojos dažniausiai pasirinkdavo 8 ir 10 balų). Labiausiai slaugytojoms darbe patiko gera atmosfera ir draugiškas slaugos administracijos bei darbo kolektyvas, įdomus bendravimas su pacientais, teigiami ir geri darbo rezultatai, sveikstantys pacientai.

Tyrimo rezultatai parodė, kad kursai atitiko daugelio slaugytojų lūkesčius (vidutiniškai 8 balai). Tačiau kvalifikacijos kursų skirtingų ruošimo grupių dalyvių ir skirtingų tobulinimosi kursų slaugytojų vertinimas skyrėsi. Slaugytojų vertinimas skyrėsi dėl nevienodu ir skirtingų mokymo ir ruošimo bazių.

Gauti atsakymai patvirtino, kad dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais slaugytojoms iškyla sunkumai bendraujant su pacientais, užtikrinant savo ir paciento saugumą, pildant slaugos istorijas, sunkumai dėl didelių darbo krūvių ir didelio paciento skaičiaus. Ankstesniuose tyrimuose tokias pačias problemas minėjo slaugytojos, dirbančios su psichozėmis sergančiais pacientais. Taip pat slaugytojoms sunku buvo įgyti paciento pasitikėjimą, įtikinti gydytis ir vartoti vaistus [18]. Psichikos sveikatos slaugytojo mokymo programoje dauguma šių aspektų numatyta ir kaip parodė respondentų vertinimai buvo gerai išdėstyti. Tačiau vienos kvalifikacijos ruošimo grupės slaugytojos pažymėjo, kad nepakankamai gavo žinių ir informacijos apie darbo specifiką su vaikais ir paaugliais. Analizuojant mokymo programos planą, atskirų temų ar praktikos užsiėmimų vaikų ir paauglių psichiatrijai nėra išskirta. Psichikos sveikatos slaugytojos darbui su suaugusiais pacientais bei darbui vaikų ir paauglių psichiatrijos skyriuose ruošiamos kartu. Galima spėti, kad darbo su vaikais specifikai ir ypatumams skiriamas dėmesys priklauso nuo dėstytojo iniciatyvos arba nuo ruošiamų specialistų poreikių - slaugytojų, kurie dirbs vaikų ir paauglių skyriuose buvimo grupėje.

Tobulinimosi ir kvalifikacijos kursų dalyviais gerai (nuo 8 iki 10 balų) buvo įvertinti teorinių žinių ir praktinių įgūdžių formavimo naujumas, įdomumas ir naudingumas. Teikiant teorines žinias labiausiai naudingi mokymo ir medžiagos pateikimo būdai buvo paskaitos, konspektai, seminarai, diskusijos ir klinikinių atvejų aptarimas. Formuojant praktinius

įgūdžius kursų dalyviai norėjo, kad daugiau būtų naudojami videoanalizės ir betarpinio bendravimo su pacientais mokymo būdai.

Daugelis 64 (84%) tobulinusių slaugytojų pažymėjo, kad ne tik gavo pakankamai žinių, bet ir bandys jas taikyti praktiniame darbe. Tuo tarpu didžioji dalis 39 (79,6%) kvalifikaciją įgijusių slaugytojų manė, jog gavo pakankamai žinių, kad galėtų dirbti su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais ir tik nedidelė jų dalis 7 (14,29%) bandytų įgytas žinias pritaikyti darbe. Būtų labai įdomu iširti, kiek psichikos sveikatos slaugytojos pritaiko kursų metu įgytų žinių ir praktinių įgūdžių. Kokios pagrindinės priežastys, dėl ko psichikos sveikatos slaugytojos netaiko kursų metu įgytų žinių praktikoje. Loretos Gudalienės-Gudelevičienės 2005 metais SDTS centre buvo atliktas tyrimas, kurio rezultatai parodė, kad organizuojamų kursų metu 447 (60%) respondentai įgijo naujų žinių ir tiek pat gali pritaikyti tik kai kurias žinias, 59 (8%) – dažniausiai įgytas žinias negalėjo pritaikyti praktikoje [34]. Tyrimo autoriai padarė kelias prielaidas: atrenkant mokymo programų turinį einama teisingu keliu ir teikiamos pačios naujausios žinios arba gali būti, kad labai atsilieka praktika. Tyrėjai pateikė priežastis, dėl ko įgytos žinios negali būti pritaikyti praktikoje: trūksta darbui priemonių; trūksta laiko (per didelis darbo krūvis); nepakankama motyvacija; nėra vieningos nuomonės ir strategijos dėl naujovių įdiegimo darbo vietoje; nėra kolegų pritarimo ir palaikymo; skiriasi darbuotojų žinios ir įgūdžiai; nepakanka žinių, kad savarankiškai galėtų įdiegti naujoves praktikoje. Labai svarbu, kad būtų galimybė įgytas žinias pritaikyti praktikoje, kitaip žinios taps negyvu kapitalu, kurio vertė mažės. Esant gerai ir pačiai naujoviškai teorinei bazei, gali kilti pavojus, kad susidarys atotrūkis tarp gero teorinio paruošimo ir kasdieninių praktikos realiųjų.

Apie įdomų žinių pateikimą rodo rezultatai, jog 97 (77,6%) visų apklaustųjų nurodė, kad joms atsirado noras daugiau sužinoti apie išdėstytus dalykus, savarankiškai domėtis ir tuo pasinaudoti praktiniame darbe. Taip pat rezultatai parodė, kad kursų mokymo ir mokymosi aplinka skatino veiksmingą mokymąsi, o mokymosi priemonių išteklių ir informacinių technologijų įranga atitiko kursų dalyvių poreikius.

Labai svarbu tai, kad daugumos slaugytojų manymu kvalifikacijos ir tobulinimosi kursai buvo naudingi. 39 (79,6%) slaugytojų, įgijusių psichikos sveikatos kvalifikacija pažymėjo, kad mokymo kursų metu gavo daugiau arba tiek kiek tikėjosi kursų pradžioje. Tobulinimosi kursai taip pat patenkino daugumos slaugytojų lūkesčius – 52 (68,42%). Didžioji dalis respondentų rekomenduoatų kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus savo kolegoms.

Slaugytojų atsakymai į atviro tipo klausimus kursų pabaigoje parodė, kad visa teikiama kursų metu informacija buvo naudinga. Ypač naudinga buvo informacija apie slaugos planavimą, bendravimą su pacientais, darbą komandoje, kaip elgtis neįprastoje

situacijoje. Dalis slaugytojų pažymėjo, kad mažai naudinga informacija buvo apie ligų diagnostiką, psichoterapiją ir medikamentinį gydymą. Tokio pobūdžio informacija daugiau aktuali gydytojams ir psichoterapeutams.

Ne visos slaugytojos pareiškė savo nuomonę ir pasiūlymus, gerinant kvalifikacijos ir tobulinimosi kursus psichikos sveikatos slaugytojams. Slaugytojos, kėlusios savo kvalifikaciją siūlė daugiau praktinių užsiėmimų, diferencijuoti informaciją darbui stacionare ir pirminėje sveikatos priežiūroje. Dalis kvalifikacijos kursų dalyvių siūlė naudoti daugiau filmų peržiūros ir videoanalizės mokymo būdus, paruošti atspausdintą visą dėstomą medžiagą ir padalinti kursų dalyviams, buvo pasiūlymų sutrumpinti kvalifikacijos kursų trukmę (kursų trukmė nepilni trys mėnesiai). 7 (14,29%) kvalifikacijos ir 15 (19,74%) tobulinimosi kursų dalyvių parašė, kad nieko nereikėtų keisti, viskas buvo labai gerai organizuota ir kursai jiems labai patiko.

Pasitvirtino hipotezė, kad psichikos sveikatos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų dalyvių lūkesčių ir poreikių pobūdis grupėse skiriasi. Tyrimo rezultatai parodė, kad kvalifikacijos kursų slaugytojams svarbūs buvo teorinės žinios ir praktinių įgūdžių formavimas, tobulinimosi kursų slaugytojams mažiau svarbūs teorinės žinios ir svarbesni praktinio darbo įgūdžių aspektai. Iš dalies pasitvirtino hipotezė, kad dauguma slaugytojų pasirenka darbą psichikos sveikatos srityje dėl įdomios darbo specifikos. Darbo pasirinkimą psichikos sveikatos srityje įtakojo du faktoriai: įdomi darbo specifika ir galimybė įsidarbinti.

6. IŠVADOS

1. Slaugytojų motyvaciją pasirenkant psichikos sveikatos specializaciją įtakojo įdomi darbo specifika arba galimybė įsidarbinti;
2. Psichikos sveikatos slaugytojų motyvaciją pasirenkant tobulinimosi kursus buvo kursų temų įdomumas ir aktualumas praktiniame darbe;
3. Slaugytojų lūkesčiai ir poreikiai tobulinimosi ir kvalifikacijos kursų grupėse skyrėsi: kvalifikacijos kursų dalyviams svarbu buvo įgyti teorinių žinių, praktinių įgūdžių ir psichikos sveikatos kvalifikacijos pažymėjimą, tobulinimosi kursų slaugytojoms svarbiausiai buvo praktiniai patarimai ir įgūdžių formavimas;
4. Tobulinimosi ir kvalifikacijos kursų metu buvo dėstoma pakankamai teorinių žinių, o praktinių įgūdžių mokymas galėjo būti daugiau orientuotis į kylančius aktualius klausimus ir aspektus psichikos sveikatos slaugytojų darbe (remiantis respondentų atsakymais: bendravimo įgūdžiai su pacientais, būdai ir galimybės užtikrinti paciento ir savo saugumą, praktiniai patarimai kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose, teisiniai ir juridiniai aspektai dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais);
5. Kvalifikacijos ir tobulinimosi kursai atitiko daugumos slaugytojų lūkesčius ir poreikius. Didžioji dalis respondentų rekomenduočių kursus savo kolegoms.

7. PRAKTINIAI PASIŪLYMAI

- Sukurti vertinimo sistemas, kuriomis remiantis galima būtų vertinti mokymo ir tobulinimosi kursų programos uždavinius ir jų įvykdymą;
- Būtų tikslinga toliau tęsti psichikos sveikatos kvalifikacijos ir tobulinimosi kursų vertinimo monitoravimo sistemą;
- Atkreipti slaugytojų dėmesį į motyvaciją, dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais;
- Teikiamų teorinių žinių bazė gera, bet slaugytojos siūlė daugiau naudoti literatūros analizės, mokomųjų filmų peržiūros ir videoanalizės mokymo ir medžiagos pateikimo būdus;
- Formuojant praktinius įgūdžius akcentuoti klausimus slaugytojoms aktualiomis temomis. Slaugytojos kvalifikacijos kursų pradžioje žymėjo: bendravimo įgūdžius su pacientais, būdus ir galimybes užtikrinti paciento ir savo saugumą, praktinius patarimus kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose, teisinius ir juridinius aspektus, dirbant su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais. Kvalifikacijos kursų metu daugiau akcentuoti darbo specifiką ir ypatumus, dirbant su vaikais ir paaugliais. Daugelis šių temų, ypač teisiniai ir juridiniai aspektai buvo aktualūs ir tobulinimosi kursų dalyvėms. Tobulinimosi kursų slaugytojos siūlė padidinti praktinių užsiėmimų skaičių. Formuojant praktinius įgūdžius, slaugytojos siūlė daugiau naudoti videoanalizės ir betarpinio bendravimo su pacientais mokymo būdus.
- Apklausti psichikos sveikatos slaugytojas po kursų (praėjus 3-6 mėnesiams), kiek jos taiko ir naudoja kursų metu įgytų žinių praktiniame darbe;
- Plačiau informuoti dėstytojus apie kursų programos vertinimo rezultatus, siekiant kūrybiško abipusio bendradarbiavimo.

8. LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas. Vilnius, 1995 m. birželio 6 d. Nr. I-924.
2. Valstybinis psichikos sveikatos centras, <http://www.vpsc.lt>.
3. Implementation Strategy of Health Care Reform's Aims and Objectives. Vilnius, 2006
4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Lietuvos Medicinos Norma 22. Psichikos sveikatos slaugytojas, teisės, pareigos, kompetencijos ir atsakomybė, Vilnius, 2006 m.
5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija. Veiklos ataskaita 2003, <http://www.sam.lt>.
6. Žilėnienė Gintautė. Studijų programų kokybės vertinimo koncepcija ir ją veikiantys veiksniai. Vilnius, Vilniaus kolegija, 2005.
7. Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras, www.sdtsc.lt
8. Valiulienė Žaneta. Ugdymo metodų taikymo ypatumai slaugos darbuotojų tobulinimosi centre. Vilnius, Vilniaus pedagoginis universitetas, 2005.
9. LSSO profesinių reikalų komitetas. Slaugytojų profesinės kvalifikacijos tobulinimosi projektas, 2005.
10. Anokijauskaitė D. Slaugos sistemos reforma: praktika, studijos, mokslas. Gydytojų menas. Vilnius, 2005, Nr.5.
11. Barrett K., Richardsonas J., Rogers R., vertė Šniukaitė D. Slauga. Slaugos mokomoji medžiaga 4 dalis. Slaugos procesas ir dokumentavimas. Vilnius, Charibdė, 1998, p.2-11.
12. Kalibatienė D. Slaugos mokslo dabartis ir ateities perspektyvos. Slauga. Mokslas ir praktika. 2006, Nr.2(210), ISSN 1648-0570, p.7.
13. Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo ir jo finansavimo tvarkos“. Vilnius, 2002, Nr.132
14. Lapkauskienė N. Psichikos sveikatos sutrikimai ir slaugos pagrindai. Vilnius, Vilniaus kolegija, 2004, p.11.
15. Dembinskas A. ir kt. Psichiatrijos vadovėlis. Vilnius, 2003, p.260-290.
16. Трифанов В.Д., Родионова Г.Н., Бигбаева М.М., Нестерова А.В., Николаева И.П., Тифитулина Г.Х., Бережнова И.А. и др. Справочник медицинской сестры. Москва, Эксмо-пресс, 2002, p.828-839.
17. Wilkin P. The primary care role of the community psychiatric nurse, Journal of Primary Care Psychiatry, volume 7, number 2, June 2001, ISSN 1355-2570, p. 79-84.

18. Lesinskienė S., Jegorova N. Slaugytojų vaidmens galimybės, dirbant su psichozėmis sergančiais jauno amžiaus (15-35 metų) pacientais. Vilniau universitetas, 2005.
19. Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerija. Slaugos darbuotojų tobulinimosi ir specializacijos centras. Mokymo planas, 2000 m.
20. Reed Virginija A., Christian Jernstedt G., McCormick Thomas R. A Longitudinal Study of Determinants of Career Satisfaction in Medical Students. *Medical Education Online* 2004, 9:11.
21. Royse D., Thyer Bruce A. Program evaluation. Chicago: Nelson-Hall Publishers, 1996, p. 322, ISBN 0-8304-1415-0.
22. Ziaee V., Ahmadinejad Z., Morravedji A. An Evaluation on Medical Students' Satisfaction with Clinical education and its Effective Factors. *Medical Education Online*, 2004, 9:8.
23. Sadoski M., Sanders Charles W. Student Course Evaluations: Common Themes across Courses and Years. *Medical Education Online*, 2007, 12:2.
24. Ratnapalan S., Hilliard R. Needs Assessment in Postgraduate Medical Education: A Review. *Medical Education Online*, 2002, 7:8.
25. Lechner S.K. Evaluation of Teaching and Learning Strategies. *Medical Education Online*, 2001, 6:4.
26. Gurevičius R., Jegorova N. VU MF slaugos specialybės II kurso programos vertinimo pokyčiai laike: studentų požiūris, VU MF Studentų mokslinės draugijos LVII konferencija, Vilnius, 2005, p. 55.
27. Matuizienė Jurgita. Vilniaus kolegijos sveikatos priežiūros fakulteto Bendrosios praktikos slaugos programos studentų praktinio mokymo aspektai. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2005, Nr.7-8(103-104), ISSN 1648-0570, p.16-17.
28. Germanavičius Arūnas. Komandinis darbas medicinoje ir psichiatrijoje. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2004, Nr.12(96), ISSN 1648-0570, p.4.
29. Naujos slaugytojo darbo galimybės ambulatoriniuose Psichikos sveikatos centruose. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2004, Nr.06(90), ISSN 1648-0570, p.9.
30. Globali iniciatyva psichiatrijoje. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2005, Nr.4(100), ISSN 1648-0570, p.5-6.
31. Petrauskienė Nijolė. Kokybės vadybos sistemos įtaka Respublikinėje Vilniaus psichiatrijos ligoninėje teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybei. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2005, Nr.4(100), ISSN 1648-0570, p.14-15.
32. Bagdonaitė Kristina. Paciento, kankinamo suicidinių minčių, slauga. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2006, Nr.3(111), ISSN 1648-0570, p.11-12.

33. Ivšina Kamila. Slaugytojų, dirbančių ligoninėse, streso darbe įvertinimas. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2005, Nr.7– 8 (103 – 104); ISSN 1648-0570, p.18 – 19.
34. Smidžiūnienė Dalė. Ūmios situacijos slaugoje ir slaugytojų emocinės reakcijos bei stresas. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2005, Nr.5 (101); ISSN 1648-0570, p.9 – 11.
35. Skvarčevskaja Marija, Razbadauskas Artūras. Priklausomybės ligomis sergančiųjų emocinis smurtas prieš slaugytoją. *Slauga. Mokslas ir praktika*. 2005, Nr.3 (99); ISSN 1648-0570, p.10 – 12.
36. Gudalienė-Gudelevičienė Loreta. Mokymosi aspektai SDTS: klausytojų nuomonė. *Slauga. Mokslas ir praktika*, 2004, Nr.9(93), ISSN 1648-0570, p.13.
37. Gudalienė-Gudelevičienė Loreta. Mokymo kursų SDTS centre kokybės tobulinimo poreikis ir kryptys: slaugytojų nuomonės aspektas. *Slauga. Mokslas ir praktika*, 2006, Nr.2(210), ISSN 1648-0570, p.4-6.
38. Petkuvienė Loreta, Istomina Natalija. Slaugytojų požiūrio į slaugytojo ir socialinio darbuotojo kompetencijos analizė. *Slauga. Mokslas ir praktika*, 2006, Nr.6(114), ISSN 1648-0570, p.6-10.

9. MOKSLINĖS PUBLIKACIJOS IR PRANEŠIMAI

Publikacijos

1. Lesinskienė S., Jegorova N. Moksleivių požiūrio į televizijos laidas tyrimas, Visuomenės sveikata, Nr.2(25), Vilnius, 2004, ISSN 1392-2696, p.31 - 34.
2. Lesinskienė S., Jegorova N. Moksleivių požiūrio į televizijos laidas tyrimas, VU MF Studentų mokslinės draugijos LV konferencija, Vilnius, 2003, p. 102 - 103.
3. Lesinskienė S., Jegorova N. Moksleivių požiūrio į save ir savo šeimos situaciją tyrimas, VU MF Studentų mokslinės draugijos LVI konferencija, Vilnius, 2004, p. 69.
4. Gurevičius R., Jegorova N. VU MF slaugos specialybės II kurso programos vertinimas: studentų požiūris, VU MF Studentų mokslinės draugijos LVI konferencija, Vilnius, 2004, p.59 - 60.
5. Lesinskienė S., Jegorova N. Psichozėmis sergančių jauno amžiaus (15-35m.) žmonių slaugos ypatumų psichikos stacionare tyrimas, VU MF Studentų mokslinės draugijos LVII konferencija, Vilnius, 2005, p. 67.
6. Gurevičius R., Jegorova N. VU MF slaugos specialybės II kurso programos vertinimo pokyčiai laike: studentų požiūris, VU MF Studentų mokslinės draugijos LVII konferencija, Vilnius, 2005, p. 55.
7. Lesinskienė S., Jegorova N. Lūkesčių ir poreikių analizė įgyjant psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją, VU MF Studentų mokslinės draugijos LIX konferencija, Vilnius, 2007, p. 69.

Pranešimai

1. Jegorova N. Moksleivių požiūrio į televizijos laidas tyrimas, Studentų mokslinės draugijos LV konferencija, Vaiko Raidos Centras, Vytauto g.15, Vilnius 2003 m. gegužės 6 d.
2. Jegorova N. Moksleivių požiūrio į save ir savo šeimos situaciją tyrimas, Studentų mokslinės draugijos LVI konferencija, Vaiko Raidos Centras, Vytauto g.15, 2004 m. balandžio 29 d.
3. Jegorova N. VU MF slaugos specialybės II kurso programos vertinimas: studentų požiūris, Studentų mokslinės draugijos LVI konferencija, VUML Antakalnio 57, Vilnius 2004 m. balandžio 28 d.
4. Jegorova N. VU MF slaugos specialybės II kurso programos vertinimo pokyčiai laike: studentų požiūris, Studentų mokslinės draugijos LVII konferencija, VUML Antakalnio 57, Vilnius 2005 m. balandžio 27 d.

5. Jegorova N. Psichozėmis sergančių jauno amžiaus (15-35m.) žmonių slaugos ypatumų psichikos stacionare tyrimas, Studentų mokslinės draugijos LVII konferencija, Vaiko Raidos Centras, Vytauto g.15, 2005 m. balandžio 28 d.
6. Jegorova N. Psichozėmis sergančių jauno amžiaus (15-35m.) žmonių slaugos ypatumų psichikos stacionare tyrimas, Studentų mokslinės draugijos LVII konferencija, VU MF, Čiurlionio g. 21, 2005 m. balandžio 29 d.
7. Jegorova N. VU MF slaugos specialybės II kurso programos vertinimas: studentų požiūris, Studentų mokslinės draugijos SMD konferencija, VUML Antakalnio 57, Vilnius 2007 m. balandžio 24 d.
8. Jegorova N. Lūkesčių ir poreikių analizė įgyjant psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją, VU MF Studentų mokslinės draugijos LIX konferencija, Vaiko Raidos Centras, Vytauto g.15, 2007 m. balandžio 26 d.
9. Jegorova N. Lūkesčių ir poreikių analizė įgyjant psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją, VU MF Studentų mokslinės draugijos LIX konferencija, VU MF, Čiurlionio g. 21, 2007 m. gegužės 3 d.

10. PRIEDAI

10.1 KVALIFIKACIJOS KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pradžioje)

Anketos Nr. _____

VILNIAUS UNIVERSITETAS MEDICINOS FAKULTETAS PSICHIATRIJOS KLINIKA

Anketa mokymo kursų dalyviams

Tyrimą atlieka: Doc. Sigita Lesinskienė, I kurso slaugos magistrantūros studentė Natalija Jegorova

Gerb. mokymo kursų dalyviai, tikimės Jūsų paramos ir labai prašome nuoširdžiai atsakyti į šios anketos klausimus. Jūsų nuomonė labai svarbi ir padės išanalizuoti Jūsų lūkesčius ir pageidavimus, norint įgyti psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikaciją.

Ši apklausa yra anoniminė ir bus analizuojama apibendrinant visų tyrimo anketų grupinius rezultatus.

Užpildymo data: _____

Dalyvio slaptažodis: _____

1. Jūsų gimimo metai: _____

2. Lytis mot. vyr.

3. Jūsų išsilavinimas

Išsilavinimas	Istaigos pavadinimas	Akivaizdinės studijos	Neakivaizdinės studijos
☐ Aukštasis universitetinis		☐	☐
☐ Aukštasis neuniversitetinis		☐	☐
☐ Aukštesnysis (po med. mokyklos)		☐	☐
☐ Kita (parašykite): _____			

4. Ar dirbate su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais pacientais?

Taip, dirbate šiuo metu; pažymėkite, kiek laiko dirbate: _____

Turite patirties, bet šiuo metu nedirbate; pažymėkite kiek laiko dirbate: _____

Niekada neteko dirbti

Kita (parašykite): _____

5. Ar turite darbo vietą pagal psichikos sveikatos slaugytojo(-os) specialybę?

Taip; nurodykite darbovietę ir pareigas: _____

Ne, dirbate kitoje srityje; nurodykite darbovietę ir pareigas: _____

Visai nedirbate

Kita (parašykite): _____

Anketos Nr. _____

6. Pažymėkite, kokio pobūdžio Jūsų darbas ir kokiame skyriuje Jūs dirbate:

	Vaikų/paauglių skyrius	Moterų skyrius	Vyrų skyrius
Dirbate stacionare	☐	☐	☐
Dirbate ambulatorijoje	☐	☐	☐
Kita (parašykite): _____			

7. Kodėl pasirinkote darbą su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais pacientais?

Pasirinkau, nes įdomi darbo specifika

Atsitiktinai, nes atsirado galimybė įsidarbinti

Kita (parašykite): _____

8. Ar esate dirbusi(-ęs) pagal kitą slaugos specializaciją, nei psichikos sveikatos slaugytojo?

Taip; nurodykite kokia tai buvo specializacija ir kokioje medicinos srityje Jums teko dirbti: _____

Ne

9. Kodėl pasirinkote slaugos specialybę?

Pašaukimas

Prestižinė specialybė

Vaikystės svajonė

Nejstojau į kitą specialybę

Įkalbėta(-as) šeimos, draugų

Kita (parašykite): _____

10. Jūsų bendras darbo stažas pagal slaugos specialybę: _____

11. Ar Jums patinka Jūsų darbas (apibraukite jums tinkamą skaičių)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai nepatinka			Vidutiniškai Patinka				Labai patinka			

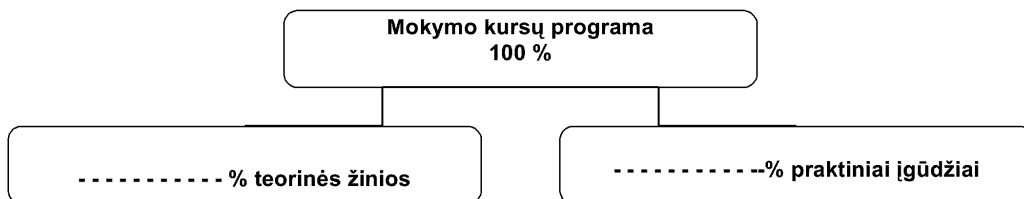
12. Ko šių kursų metu Jūs labiausiai tikėtės?

- Įgyti kuo daugiau teorinių žinių
- Įgyti kuo daugiau praktinių įgūdžių ir sužinoti kuo daugiau praktinių patarimų
- Svarbiausiai gauti psichikos sveikatos slaugytojo(-os) kvalifikacijos pažymėjimą
- Kita (parašykite): _____
- _____
- _____

13. Ką norėtumete sužinoti per psichikos sveikatos slaugytojų kvalifikacijos kursus?

	Visai nenoriu, nes nedomina	Noriu glaustai, trumpai, nes žinau užtektinai	Noriu kuo daugiau, nes visai nieko nežinau/žinau mažai
1. Teorinių žinių apie įvairius psichikos susirgimus, jų simptomatiką, kliniką.	☐	☐	☐
2. Praktinių patarimų, kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose	☐	☐	☐
3. Bendravimo įgūdžių su pacientais	☐	☐	☐
4. Medikamentinio gydymo ypatumai, vaistų poveikis, šalutiniai reiškiniai ir kt.	☐	☐	☐
5. Būdai ir galimybės užtikrinti paciento saugumą	☐	☐	☐
6. Būdai ir galimybės užtikrinti savo saugumą	☐	☐	☐
7. Dokumentacijos (slaugos istorijų) pildymas	☐	☐	☐
8. Įvairių slaugos modelių taikymas psichiatrijoje	☐	☐	☐
9. Teisiniai ir juridiniai aspektai dirbant su psichikos pacientais	☐	☐	☐
10. Kita (parašykite): _____			

14. Kaip Jūs manote, kokią šių mokymo kursų dalį (procentais) turi sudaryti teorinės žinios ir kokią dalį (procentais) praktiniai įgūdžiai? Parašykite Jūsų nuomone tinkamus procentus:

15. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums būtų labiausiai naudingi, įgyjant teorines žinias:

☐ Paskaitos	☐ Klinikinių atvejų aptarimas
☐ Paruošti konspektai (padalomoji medžiaga)	☐ Literatūros analizė
☐ Seminarai	☐ Informacijos šaltiniai, esantys interneto svetainėse
☐ Diskusijos	☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė
☐ Kita (parašykite): _____	
_____	
_____	

16. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums būtų labiausiai naudingi, įgyjant praktinius įgūdžius:

☐ Seminarai	☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė
☐ Praktikos darbai, diskusijos	☐ Betarpinis bendravimas su pacientais
☐ Klinikinių atvejų aptarimas	
☐ Kita (parašykite): _____	
_____	
_____	

17. Ar papildomai domitės su Jūsų darbu susijusia informacija?

- Taip, nuodykite informacijos šaltinį: žurnalai knygos internetas
 kita (parašykite): _____
- Ne

18. Ar skaitote specialybės literatūrą užsienio kalbomis?

- Taip (parašykite kokiomis): _____
- Ne

19. Ar prieš prasidedant kursams susipažinote su kursų programa?

- Taip
- Ne (parašykite kodėl): _____
- _____
- _____

Anketos Nr. _____

20. Kaip Jūs manote, ar mokymo kursų pabaigoje reikalingas įgytų žinių įvertinimas?

	Testas raštu	Atsiskaitymas žodžiu individualiai	Referatas arba panašus darbas raštu pasirinkta tema	Atsakymas žodžiu ir raštu
☐ Taip	☐	☐	☐	☐

Ne (parašykite, kodėl taip manote): _____

Kita (parašykite): _____

21. Jei manote, kad žinių vertinimas reikalingas, kokia Jūsų manymu vertinimo forma būtų tinkamiausia?

Vertinimas balais

Vertinimas įskaita

22. Kas Jums yra sunkiausia Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali būti sunkiausia:

23. Kas Jums yra lengviausia Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali būti lengviausia:

24. Kas Jums labiausiai nepatinka Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali labiausiai nepatikti:

25.

Kas Jums labiausiai patinka Jūsų darbe? Jei dar nedirbate psichikos sveikatos srityje, parašykite kas Jūsų manymu gali labiausiai patikti:

Nuoširdžiai dėkojame Jums už dalyvavimą šiame tyrime

10.2 KVALIFIKACIJOS KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pabaigoje)

Anketos Nr. _____

VILNIAUS UNIVERSITETAS MEDICINOS FAKULTETAS PSICHIATRIJOS KLINIKA

Anketa mokymo kursų dalyviams

Tyrimą atlieka: Doc. Sigita Lesinskienė, I kurso slaugos magistrantūros studentė Natalija Jegorova

Gerb. mokymo kursų dalyviai, tikimės Jūsų paramos ir labai prašome nuoširdžiai atsakyti į šios anketos klausimus. Anketoje numatyti klausimai padės išanalizuoti Jūsų nuomonę, atsiliepimus ir pasiūlymus, tobulinant mokymo kursus psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijai įgyti.

Ši apklausa yra anoniminė ir bus analizuojama apibendrinant visų tyrimo anketų grupinius rezultatus.

Užpildymo data: _____

1. Ar pildėte anketą šių mokymo kursų pradžioje?

Taip (parašykite pildytos anketos numerį Nr. _____ arba slaptažodį: _____)

Ne (parašykite kodėl: _____)

Jeigu Jūs nepildėte anketą šių kursų pradžioje, prašome atsakyti į žemiau nurodytus klausimus nuo 1.1 iki 1.12

1.1. Jūsų gimimo metai: _____

1.2. Lytis mot. vyr.

1.3. Jūsų išsilavinimas

Išsilavinimas	Istaigos pavadinimas	Akivaizdinės studijos	Neakivaizdinės studijos
☐ Aukštasis universitetinis		☐	☐
☐ Aukštasis neuniversitetinis		☐	☐
☐ Aukštesnysis (po med. mokyklos)		☐	☐
☐ Kita (parašykite): _____			

1.4. Ar dirbate su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais pacientais?

Taip, dirbate šiuo metu; pažymėkite, kiek laiko dirbate: _____

Turite patirties, bet šiuo metu nedirbate; pažymėkite kiek laiko dirbote: _____

Niekada neteko dirbti

Kita (parašykite): _____

1.5. Ar turite darbo vietą pagal psichikos sveikatos slaugytojo(-os) specialybę?

Taip; nurodykite darbovietę ir pareigas: _____

Ne, dirbate kitoje srityje; nurodykite darbovietę ir pareigas: _____

Visai nedirbate

Kita (parašykite): _____

Anketos Nr. _____

1.6. Pažymėkite, kokio pobūdžio Jūsų darbas ir kokiame skyriuje Jūs dirbate:

	Vaikų/paauglių skyrius	Moterų skyrius	Vyrų skyrius
Dirbate stacionare	☐	☐	☐
Dirbate dienos stacionare	☐	☐	☐
Dirbate psichikos sveikatos centre	☐	☐	☐
Kita (parašykite):	_____		

1.7. Kodėl pasirinkote darbą su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais pacientais?

 Pasirinkau, nes įdomi darbo specifika Atsitiktinai, nes atsirado galimybė įsidarbinti Kita (parašykite): _____

1.8. Ar esate dirbusi(-ęs) pagal kitą slaugos specializaciją, nė psichikos sveikatos slaugytojo?

 Taip; nurodykite kokia tai buvo specializacija ir kokioje medicinos srityje Jums teko dirbti: _____
_____ Ne

1.9. Kodėl pasirinkote slaugos specialybę?

 Pašaukimas Prestižinė specialybė Vaikystės svajonė Neįstojau į kitą specialybę Įkalbėta(-as) šeimos, draugų Kita (parašykite): _____

1.10. Koks Jūsų bendras darbo stažas pagal slaugos specialybę: _____

1.11. Ar Jums patinka Jūsų darbas (apibraukite jums tinkamą skaičių)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai nepatinka					Vidutiniškai Patinka					Labai patinka

Anketos Nr. _____

2. Ar šių kursų tikslas ir turinys buvo aiškūs?

- 1 Visai neaiškūs
- 2 Pakankamai aiškūs (*nevisai aiškūs*)
- 3 Aiškūs
- 4 Labai aiškūs

Jūsų komentarai: _____

3. Ar šie mokymo kursai atitiko Jūsų lūkesčius/poreikius (*apibraukite Jums tinkamą skaičių*)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai neatitiko			Vidutiniškai atitiko					Visiškai atitiko		

Jūsų komentarai: _____

4. Kaip Jūs vertinate šių kursų metu pateiktų teorinių žinių (*apibraukite Jums tinkamą skaičių*):

Naujumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Įdomumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Naudingumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

5. Kaip Jūs vertinate šių kursų metu praktinių įgūdžių formavimo (*apibraukite Jums tinkamą skaičių*):

Naujumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Įdomumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Naudingumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

6. Pažymėkite kiek gavote žinių ir praktinių įgūdžių mokymo kursų metu, žemiau išvardintomis temomis?

	Nedėstė arba dėstė labai mažai, nepakankamai	Dėstė pakankamai, tik kiek reikalinga	Dėstė per daug, daugiau negu reikalinga
1. Teorinių žinių apie įvairius psichikos susirgimus, jų simptomatiką, kliniką.	☐	☐	☐
2. Praktinių patarimų, kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose	☐	☐	☐
3. Bendravimo įgūdžių su pacientais	☐	☐	☐
4. Apie darbo specifiką su vaikais ir paaugliais teorinių žinių	☐	☐	☐
5. Apie darbo specifiką su vaikais ir paaugliais praktinių įgūdžių	☐	☐	☐
6. Apie darbo specifiką su šeima teorinių žinių	☐	☐	☐
7. Apie darbo specifiką su šeima praktinių įgūdžių	☐	☐	☐
8. Medikamentinio gydymo ypatumai, vaistų poveikis, šalutiniai reiškiniai ir kt.	☐	☐	☐
9. Būdai ir galimybės užtikrinti paciento saugumą	☐	☐	☐
10. Būdai ir galimybės užtikrinti savo saugumą	☐	☐	☐
11. Dokumentacijos (slaugos istorijų) pildymas	☐	☐	☐
12. Įvairių slaugos modelių taikymas psichiatrijoje	☐	☐	☐
13. Teisiniai ir juridiniai aspektai dirbant su psichikos pacientais	☐	☐	☐
14. Kita (parašykite): _____			

7. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums buvo labiausiai naudingi, igyjant teorines žinias šių kursų metu (pažymėkite Jums tinkamus variantus ir įvertinkite balais nuo 0 iki 10)?

☐ Paskaitos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Paruošti konspektai (padalomoji medžiaga)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Seminarai	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Diskusijos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Klinikinių atvejų aptarimas	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Literatūros analizė	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Informacijos šaltiniai, esantys interneto svetainėse	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

8. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums buvo labiausiai naudingi, igyjant praktinius įgūdžius šių kursų metu (pažymėkite Jums tinkamus variantus ir įvertinkite balais nuo 0 iki 10)?

☐ Seminarai	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Praktiniai darbai, diskusijos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Klinikinių atvejų aptarimas	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Betarpinis bendravimas su pacientais	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

9. Kaip manote, ar šių kursų metu gavote pakankamai žinių, kad galėtumėte dirbti su psichikos sveikatos sutrikimus turinčiais pacientais?

Taip

Ne (*parašykite kodėl*): _____

Nežinau

Kita (*parašykite*): _____

10. Kaip Jūs manote, ar įmanoma pritaikyti Jūsų praktiniame darbe tai, ką sužinojote šių kursų metu?

Taip

Ne (*parašykite kodėl*): _____

Nežinau

Kita (*parašykite*): _____

11. Ar bandysite pritaikyti savo naujas žinias ir įgūdžius darbe?

Taip

Ne (*parašykite kodėl*): _____

Nežinau

Kita (*parašykite*): _____

Anketos Nr. _____

12. Ar Jums atsirado noras daugiau sužinoti apie išdėstytus dalykus, savarankiškai domėtis ir tuo pasinaudoti/pritaikyti Jūsų praktiniame darbe?

Taip

Ne (parašykite kodėl): _____

Nežinau

Kita (parašykite): _____

13. Parašykite, koks buvo Jums pats svarbiausias ir naudingiausias dalykas, kurį išmokote šių kursų metu?

14. Ar mokymo ir mokymosi aplinka skatina veiksmingą mokymąsi?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai neskatina		Vidutiniškai skatina						Labai skatina		

Jūsų komentarai: _____

15. Ar mokymosi priemonių išteklių ir informacinių technologijų įranga atitinka poreikius?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai neatitinka		Vidutiniškai atitinka						Visiškai atitinka		

Jūsų komentarai: _____

16. Ar šie mokymo kursai Jums buvo naudingi?

0 Nežinau

1 Visai nenaudingi

2 Mažai naudingi

3 Naudingi

4 Labai naudingi

Anketos Nr. _____

Kita (parašykite): _____

17. Ar šių kursų metu gavote tai, ko tikėjotės?

0 Nežinau

1 Visai negavau

2 Mažiau nei tikėjausi

3 Tiek kiek tikėjausi

4 Daugiau nei tikėjausi

Kita (parašykite): _____

18. Ko labiausiai Jums trūko arba kokių temų pasigedote šių mokymo kursų metu?

19. Ar rekomenduosite šiuos kursus savo kolegoms?

0 Nežinau

1 Nerekomenduosiu

2 Mažai rekomenduosiu

3 Rekomenduosiu

4 Labai rekomenduosiu

Kita (parašykite): _____

20. Kas Jums buvo mažiausiai naudinga šių kursų metu?

21. Kas Jums buvo labiausiai naudinga šių kursų metu?

22. Kokie būtų Jūsų pasiūlymai, tobulinant mokymo kursus psichikos sveikatos slaugytojo kvalifikacijai įgyti?

Nuoširdžiai dėkojame Jums už dalyvavimą šiame tyrime

10.3 TOBULINIMOSI KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pradžioje)

Anketos Nr. _____

VILNIAUS UNIVERSITETAS MEDICINOS FAKULTETAS PSICHIATRIJOS KLINIKA

Anketa tobulinimosi kursų dalyviams

Tyrimą atlieka: Doc. Sigita Lesinskienė, I kurso slaugos magistrantūros studentė Natalija Jegorova

Gerb. tobulinimosi kursų dalyviai, tikimės Jūsų paramos ir labai prašome nuoširdžiai atsakyti į šios anketos klausimus. Jūsų nuomonė labai svarbi ir padės išanalizuoti Jūsų lūkesčius ir pageidavimus, ateinant į psichikos sveikatos slaugytojų tobulinimosi kursus.

Ši apklausa yra anoniminė ir bus analizuojama apibendrinant visų tyrimo anketų grupinius rezultatus.

Užpildymo data: _____

Dalyvio slaptažodis: _____

1. Jūsų gimimo metai: _____

2. Lytis mot. vyr.

3. Jūsų išsilavinimas

Išsilavinimas	Įstaigos pavadinimas	Akivaizdinės studijos	Neakivaizdinės studijos
☐ Aukštasis universitetinis		☐	☐
☐ Aukštasis neuniversitetinis		☐	☐
☐ Aukštesnysis (po med. mokyklos)		☐	☐
☐ Kita (parašykite): _____			

4. Kiek laiko dirbate su psichikos sutrikimų turinčiais pacientais

5. Kokiame mieste/miestelyje Jūs dirbate(parašykite): _____

6. Pažymėkite, kokio pobūdžio Jūsų darbas ir kokiame skyriuje Jūs dirbate:

	Vaikų/paauglių skyrius	Moterų skyrius	Vyrų skyrius
Dirbate stacionare	☐	☐	☐
Dirbate dienos stacionare	☐	☐	☐
Dirbate psichikos sveikatos centre	☐	☐	☐
Kita (parašykite): _____			

7. Jūs dirbate?

- Tik su suaugusiais pacientais
- Tik su vaikais ir paaugliais
- Ir su suaugusiais ir su vaikais/paaugliais

8. Kodėl pasirinkote darbą su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais pacientais?

- Pasirinkau, nes įdomi darbo specifika
- Atsitiktinai, nes atsirado galimybė įsidarbinti
- Kita (parašykite): _____
- _____
- _____

9. Ar esate dirbusi(-ęs) pagal kitą slaugos specializaciją, nė psichikos sveikatos slaugytojo?

- Taip; nurodykite kokia tai buvo specializacija ir kokioje medicinos srityje Jums teko dirbti: _____
- _____
- _____
- Ne

10. Kodėl pasirinkote slaugos specialybę?

- Pašaukimas Prestižinė specialybė
- Vaikystės svajonė Nejstojau į kitą specialybę
- Įkalbėta(-as) šeimos, draugų
- Kita (parašykite): _____
- _____
- _____

11. Koks Jūsų bendras darbo stažas pagal slaugos specialybę: _____

12. Ar Jums patinka Jūsų darbas (apibraukite jums tinkamą skaičių)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai			Vidutiniškai				Labai			
nepatinka			Patinka				patinka			

13. Ko šių tobulinimosi kursų metu Jūs labiausiai tikėtės (pažymėkite jums tinkamus atsakymų variantus)?

Įgyti daugiau teorinių žinių

Įgyti daugiau naujų praktinių įgūdžių ir sužinoti daugiau naujų praktinių patarimų

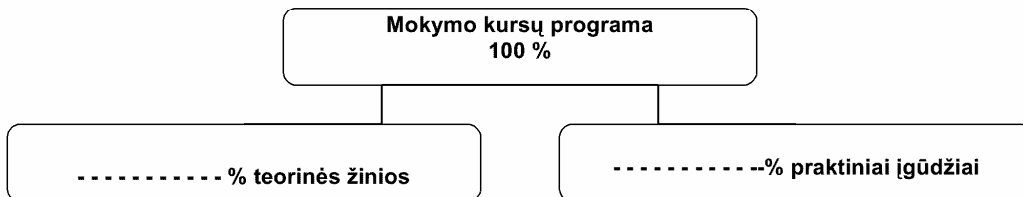
Svarbiausiai gauti psichikos sveikatos slaugytojo(-os) tobulinimosi kursų pažymėjimą

Kita (parašykite): _____

14. Kokios informacijos tikėtės sužinoti per psichikos sveikatos slaugytojų tobulinimosi kursus?

	Visai nenoriu, nes nedomina	Noriu glaustai, trumpai, nes žinau užtektinai	Noriu kuo daugiau, nes visai nieko nežinau/žinau mažai
1. Teorinių žinių apie įvairius psichikos susirgimus, jų simptomatiką, kliniką.	☐	☐	☐
2. Praktinių patarimų, kaip elgtis su pacientais įvairiose situacijose	☐	☐	☐
3. Bendravimo įgūdžių su pacientais	☐	☐	☐
4. Medikamentinio gydymo ypatumai, vaistų poveikis, šalutiniai reiškiniai ir kt.	☐	☐	☐
5. Būdai ir galimybės užtikrinti paciento saugumą	☐	☐	☐
6. Būdai ir galimybės užtikrinti savo saugumą	☐	☐	☐
7. Dokumentacijos (slaugos istorijų) pildymas	☐	☐	☐
8. Įvairių slaugos modelių taikymas psichiatrijoje	☐	☐	☐
9. Teisiniai ir juridiniai aspektai dirbant su psichikos pacientais	☐	☐	☐
10. Kita (parašykite): _____			

15. Kaip Jūs manote, kokią šių kursų dalį (procentais) turi sudaryti teorinės žinios ir kokią dalį (procentais) praktiniai įgūdžiai? Parašykite Jūsų nuomone tinkamus procentus:

16. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums būtų labiausiai naudingi, įgyjant teorines žinias:

☐ Paskaitos	☐ Klinikinių atvejų aptarimas
☐ Paruošti konspektai (padalomoji medžiaga)	☐ Literatūros analizė
☐ Seminarai	☐ Informacijos šaltiniai, esantys interneto svetainėse
☐ Diskusijos	☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė
☐ Kita (parašykite): _____	
_____	
_____	

17. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums būtų labiausiai naudingi, įgyjant praktinius įgūdžius:

☐ Seminarai	☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė
☐ Praktikos darbai, diskusijos	☐ Betarpinis bendravimas su pacientais
☐ Klinikinių atvejų aptarimas	
☐ Kita (parašykite): _____	
_____	
_____	

18. Ar papildomai domitės su Jūsų darbu susijusia informacija?

☐ Taip, nuodykite informacijos šaltinį:	☐ žurnalai	☐ knygos	☐ internetas
	☐ kita (parašykite): _____		
☐ Ne			

19. Ar skaitote specialybės literatūrą užsienio kalbomis?

☐ Taip (parašykite kokiomis): _____
☐ Ne

Anketos Nr. _____

20. Ar prieš prasidedant kursams susipažinote su kursų programa?

Taip

Ne (parašykite kodėl): _____

21. Kaip Jūs manote, ar kursų pabaigoje reikalingas įgytų žinių įvertinimas?

	Testas raštu	Atsiskaitymas žodžiu individualiai	Referatas arba panašus darbas raštu pasirinkta tema	Atsakymas žodžiu ir raštu
☐ Taip	☐	☐	☐	☐
☐ Ne (parašykite, kodėl taip manote): _____				
☐ Kita (parašykite): _____				

22. Jei manote, kad žinių vertinimas reikalingas, kokia Jūsų manymu vertinimo forma būtų tinkamiausia?

Vertinimas balais

Vertinimas įskaita

23. Kaip dažnai lankote psichikos sveikatos slaugytojų tobulinimosi kursus?

Stengiuosi lankyti visus

Lankau tiek, kad pakaktų psichikos sveikatos slaugytojo licencijai prisitęsti

Lankau tik tuos, kurie mano manymu būtų įdomūs ir naudingi darbe

Lankau tik tada kai kursus pasiūlo (ar siunčia) administracija

Kita (parašykite): _____

24. Kas Jums yra sunkiausia Jūsų darbe?

25. Kas Jums yra lengviausia Jūsų darbe?

26. Kas Jums labiausiai nepatinka Jūsų darbe?

27. Kas Jums labiausiai patinka Jūsų darbe?

10.4 TOBULINIMOSI KURSŲ DALYVIŲ ANKETA (dalyviai pildė kursų pabaigoje)

Anketos Nr. _____

VILNIAUS UNIVERSITETAS MEDICINOS FAKULTETAS PSICHIATRIJOS KLINIKA

Anketa tobulinimosi kursų dalyviams

Tyrimą atlieka: Doc. Sigita Lesinskiėnė, I kurso slaugos magistrantūros studentė Natalija Jegorova

Gerb. tobulinimosi kursų dalyviai, tikimės Jūsų paramos ir labai prašome nuoširdžiai atsakyti į šios anketos klausimus. Anketoje numatyti klausimai padės išanalizuoti Jūsų nuomonę, atsiliepimus ir pasiūlymus, tobulinant kvalifikacijos kėlimo kursus psichikos sveikatos slaugytojams.

Ši apklausa yra anoniminė ir bus analizuojama apibendrinant visų tyrimo anketų grupinius rezultatus.

Užpildymo data: _____

1. Ar pildėte anketą šių tobulinimosi kursų pradžioje?

Taip (parašykite pildytos anketos numerį Nr. _____ arba slaptažodį: _____)

Ne (parašykite kodėl: _____)

Jeigu Jūs nepildėte anketą šių kursų pradžioje, prašome atsakyti į žemiau nurodytus klausimus nuo 1.1 iki 1.12

1.1. Jūsų gimimo metai: _____

1.2. Lytis mot. vyr.

1.3. Jūsų išsilavinimas

Išsilavinimas	Istaigos pavadinimas	Akivaizdinės studijos	Neakivaizdinės studijos
☐ Aukštasis universitetinis		☐	☐
☐ Aukštasis neuniversitetinis		☐	☐
☐ Aukštesnysis (po med. mokyklos)		☐	☐
☐ Kita (parašykite): _____			

1.4. Kiek laiko dirbate su psichikos sutrikimų turinčiais pacientais?

1.5. Kokiame mieste/miestelyje Jūs dirbate(parašykite): _____

1.6. Pažymėkite, kokio pobūdžio Jūsų darbas ir kokiame skyriuje Jūs dirbate:

	Vaikų/paauglių skyrius	Moterų skyrius	Vyrų skyrius
Dirbate stacionare	☐	☐	☐
Dirbate dienos stacionare	☐	☐	☐
Dirbate psichikos sveikatos centre	☐	☐	☐
Kita (parašykite): _____			

Anketos Nr. _____

1.7. Jūs dirbate?

- Tik su suaugusiais pacientais
- Tik su vaikais ir paaugliais
- Ir su suaugusiais ir su vaikais/paaugliais

1.8. Kodėl pasirinkote darbą su psichikos sveikatos sutrikimų turinčiais pacientais?

- Pasirinkau, nes įdomi darbo specifika
- Atsitiktinai, nes atsirado galimybė įsidarbinti

Kita (parašykite): _____

1.9. Ar esate dirbusi(-ęs) pagal kitą slaugos specializaciją, nė psichikos sveikatos slaugytojo?

- Taip; nurodykite kokia tai buvo specializacija ir kokioje medicinos srityje Jums teko dirbti: _____
- _____
- _____
- Ne

1.10. Kodėl pasirinkote slaugos specialybę?

- Pašaukimas Prestižinė specialybė
- Vaikystės svajonė Neįstojau į kitą specialybę

Įkalbėta(-as) šeimos, draugų

Kita (parašykite): _____

1.11. Koks Jūsų bendras darbo stažas pagal slaugos specialybę: _____

1.12. Ar Jums patinka Jūsų darbas (apibraukite jums tinkamą skaičių)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai nepatinka		Vidutiniškai Patinka						Labai patinka		

2. Ar šių kursų tikslas ir turinys buvo aiškūs?

- 1 Visai neaiškūs
- 2 Pakankamai aiškūs (nevisai aiškūs)
- 3 Aiškūs
- 4 Labai aiškūs

Jūsų komentarai: _____

3. Ar šie mokymo kursai atitiko Jūsų lūkesčius/poreikius (apibraukite Jums tinkamą skaičių)?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai neatitiko		Vidutiniškai atitiko							Visiškai atitiko	

Jūsų komentarai: _____

4. Kaip Jūs vertinate šių kursų metu pateiktų teorinių žinių (apibraukite Jums tinkamą skaičių):

Naujumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Įdomumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Naudingumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

5. Kaip Jūs vertinate šių kursų metu praktinių įgūdžių formavimo (apibraukite Jums tinkamą skaičių):

Naujumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Įdomumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Naudingumą	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

6. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums buvo labiausiai naudingi, įgyjant teorines žinias šių kursų metu (pažymėkite Jums tinkamus variantus ir įvertinkite balais nuo 0 iki 10)?

☐ Paskaitos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Paruošti konspektai (padalomoji medžiaga)	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Seminarai	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Diskusijos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Klinikinių atvejų aptarimas	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Literatūros analizė	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Informacijos šaltiniai, esantys interneto svetainėse	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

7. Kaip Jūs manote, kokie mokymo bei medžiagos pateikimo būdai Jums buvo labiausiai naudingi, įgyjant praktinius įgūdžius šių kursų metu (pažymėkite Jums tinkamus variantus ir įvertinkite balais nuo 0 iki 10)?

☐ Seminarai	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Praktiniai darbai, diskusijos	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Klinikinių atvejų aptarimas	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Mokomųjų filmų peržiūra, videoanalizė	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐ Betarpinis bendravimas su pacientais	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Jūsų komentarai: _____

Anketos Nr. _____

8. Kaip Jūs manote, ar įmanoma pritaikyti Jūsų praktiniame darbe tai, ką sužinojote šių kursų metu?

Taip

Ne (parašykite kodėl): _____

Nežinau

Kita (parašykite): _____

9. Ar bandysite pritaikyti savo naujas žinias ir įgūdžius grįžus į darbą?

Taip

Ne (parašykite kodėl): _____

Nežinau

Kita (parašykite): _____

10. Ar Jums atsirado noras daugiau sužinoti apie išdėstytus dalykus, savarankiškai domėtis ir tuo pasinaudoti/pritaikyti Jūsų praktiniame darbe?

Taip

Ne (parašykite kodėl): _____

Nežinau

Kita (parašykite): _____

11. Parašykite, koks buvo Jums pats svarbiausias ir naudingiausias dalykas, kurį išmokote šių kursų metu?

12. Ar mokymo ir mokymosi aplinka skatina veiksmingą mokymąsi?

Anketos Nr. _____

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai neskatina			Vidutiniškai skatina					Labai skatina		

Jūsų komentarai: _____

13. Ar mokymosi priemonių ištekčiai ir informacinių technologijų įranga atitinka poreikius?

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Visai neatitinka		Vidutiniškai atitinka						Visiškai atitinka		

Jūsų komentarai: _____

14. Ar šie tobulinimosi kursai Jums buvo naudingi?

0 Nežinau

1 Visai nenaudingi

2 Mažai naudingi

3 Naudingi

4 Labai naudingi

Kita (parašykite): _____

15. Ar šių kursų metu gavote tai ko tikėjotės?

0 Nežinau

1 Visai negavau

2 Mažiau nei tikėjausi

3 Tiek kiek tikėjausi

4 Daugiau nei tikėjausi

Kita (parašykite): _____

16. Ar rekomenduosite šiuos kursus savo kolegoms?

0 Nežinau

1 Nerekomenduosiu

2 Mažai rekomenduosiu

3 Rekomenduosiu

4 Labai rekomenduosiu

Kita (parašykite): _____

17. Kas Jums buvo mažiausiai naudinga šių kursų metu?

18. Kas Jums buvo labiausiai naudinga šių kursų metu?

19. Kokie būtų Jūsų pasiūlymai, tobulinant kvalifikacijos kėlimo kursus psichikos sveikatos slaugytojams?

Nuoširdžiai dėkojame Jums už dalyvavimą šiame tyrime